

नमो वरुण भगवतो अरहतो सम्भासम्बुद्धस्य

धम्मदय

—[नेपाल भाषाया लय-पौ]—

श्री उग्रतारा वज्रयोगिनी

स्व० द्रव्यधर तुलाधरया साम्हा धलके च्वया तःगु रेखा-चित्र मध्ये छपा चित्र
गुगु नेपाल-चित्र कलाया छगू नमूना ।

वर्ष ११

पूर्णसंख्या १२७

चउला

बुद्ध संवत् २५०१

नेपाल संवत् १०७८

छगू अङ्कया १२)

दच्छिया चन्दा ३)४१,

धनः-पौ

विषय	पौल्याः
बुद्ध-वचनानामृत—(कविता)—मंगल सूत्र—अनु० श्री चित्तधर	९७
सम्यक् संकल्प—भिक्षु प्रज्ञारश्मि	९९
थः योह्य सु ?—संयुक्त निकाय	१००
प्रदर्शन—श्री सी० बी० रमण	१०१
ख्वबियात—(कविता)—श्री आशाकाजी 'सेवक'	१०३
सँ—कुमारी केशरी	१०४
द्यो—(कविता)—श्री रमापतिराज शर्मा	१०६
नेपाले बौद्ध धर्म.....—श्री पूर्णकाजी ताम्राकार	१०७
आरम-ग्रन्थ—(कविता)—श्री दुर्गालाल	११३
फुकी—श्री धर्मरत्न 'यमि'	११४
कोइला—श्री पुष्पभक्त मल्ल	११६
थः थःगु लँयू—श्री भरतलाल राजभण्डारी	११८
जीवन-स्वां—(कविता)—श्री वर्णवज्र वज्राचार्य	११९
सम्पादकीय—	१२०

भी धर्मोदय सभाया साहित्यिक प्रकाशन

थ्व समाचार व्वनाः छकिपि अखन्त लयूताइ कि थुगुसी धर्मोदय सभां धार्मिक सफूया नाप नापं विविध साहित्यिक सफू नं पिक्कायगु ग्वसाः ग्वःगु दु । आ तक थ्व थ्व सफू छापे ज्वी धुंकुगु दु । गुकिया सफू परिचय भोलाक मेगु अंके वइ ।

बुद्ध शतकम्—	अनुवादक भिक्षु अनिरुद्ध
खपु सूत्र—	अनुवादकपि सर्वश्री पूर्णबहादुर, कृष्णप्रसाद, चित्तधर
राष्ट्रपाल—(नाटक)	श्रामणेर सुदर्शन
थःछेँ—(कहानी संग्रह)	श्री माधवलाल कर्माचार्य बी.ए.
निबन्धरत्न—(निबन्ध संग्रह)	श्री रत्नध्वज जोशी
दुघाः—(कविता संग्रह)	श्री भगवतीप्रसाद श्रेष्ठ
मुखूस्वां—(")	श्रीमती नारायण देवी
जिगु मे—(")	श्री रमापतिराज शर्मा
पःक्रःछेँ—(")	श्री रामबहादुर कायष्ठ
लःपवँः—(")	श्री माधवलाल कर्माचार्य बी० ए०
मोति-माः—(निबन्ध संग्रह)	सुश्री मोतिलक्ष्मी उपासिका
तिमिला—(कविता संग्रह)	श्री फणीन्द्ररत्न वज्राचार्य

अमीर

“भासये जोतये धम्मं”

सम्पादक—

भिक्षु महानाम “कोविद”

चवत्तापत्ता

१०००

सहायक-सम्पादक—

फणीन्द्ररत्न वज्राचार्य

वर्ष ११

कलकत्ता

चैत्र वि० सं० २०१४

अप्रिल ई० सं० १९५८

अंक ६

बुद्ध-वचनासूत

मंगल सूत्रया पद्यानुवाद

छन्दु जेतवने बुद्ध विज्याना च्वंबले अन
थःगु रश्मि फुकाः न्यंक चान्हस्या ख्युंगु न फुक
छम्ह सुं देवता थ्यंकाः बुद्धयागु समीपस
ल्हाःजपाः वन्दना यानाः थथे यात निवेदन—

“सुखया कामना यानाः मंगल माः जुया च्वन
गुलि देव मनूतय्सं, कना विज्याहुँ मङ्गल !”

“कने जिं देवता छन्त” धाधां वैत तथागतं
 भिगु मंगलया अर्थ कना बिज्यात ध्वीकथं—
 “मयायगु मूर्खया संग, यायगु पण्डित संगत,
 पुज्यायगु पूज्य जूपिन्त थव हे खः भिगु मङ्गल ।
 पुनस्यागु दयाः पुण्य छिक बाय् चवन्य दैगु व
 थः वने भिगु लँय् फैगु थव हे खः भिगु मङ्गल ।
 शिल्प सय्काः फुकं थ्वीकाः जुयाः नम्र, सुशिक्षित
 बोलि वचन बांलायगु थव हे खः भिगु मङ्गल ।
 सेवा यायगु मांबौया कलाः, काय्पिं लहीगु नं
 ताप काय् मोगु ज्या यायगु थव हे खः भिगु मङ्गल ।
 दान बीगु चवनाः धर्मे थःथितियात ज्वा’लि नं,
 दोष मदुगु ज्या यायगु थव हे खः भिगु मङ्गल ।
 माःकथं पाप तापाकाः मत्वंसे अयलाः थ्वँ नं
 धर्मया लँ मद्रुकेगु थव हे खः भिगु मङ्गल ।
 लुदनाः गुण नं सीकाः नम्रतां यायगु गौरव,
 धर्म न्यने इले दैगु थव हे खः भिगु मंगल ।
 खँ न्यनाः सह नं यायगु श्रमणपिनि दर्शन,
 इले खँ धर्मया ल्हायगु थव हे खः भिगु मंगल ।
 ब्रह्मचर्य, तप यायगु खनिगु आर्यसत्य नं
 ध्वद्वीके फैगु निर्वाण थव हे खः भिगु मंगल ।
 मबुलु गुम्हस्या चित्त लोकधर्म मस्यंकुगु
 शोक मदुगु ग्याय्म्वाःगु थव हे खः भिगु मंगल ।
 थुकथं भिगु ज्या यायां व्वीमोक गबलें गनं
 सदां कल्याण नं ज्वीगु थव हे खः भिगु मंगल ।”

अनुवादक—श्री चित्तधर ‘हृदय’

सम्यक्-संकल्प

भिक्षु प्रज्ञारश्मि

सम्यक् संकल्प, आर्य अष्टांगिक मार्गया निगूण मार्ग खः ।

थौया युगयात हरेक क्षेत्रे थ्व आर्य अष्टांग मार्ग अर्थात् मध्यम मार्ग प्रज्ञा-पक्षया पृष्ठ-पोषक खः । सम्यक् संकल्पया साधारण स्पष्टीकरण बिल धासा मानव जीवने भिके थाकुगु मनयात भिगु बांलागु लें यंकेगुयात हे सम्यक संकल्प धासां ज्यू । भिगु वा बांलागु लें ज्वनेत भिगु-बांलागु कल्पना वा विचार माः । उकिं सम्यक संकल्पया माने बांलागु भिगु कल्पना वा विचार हयेगु संकल्प वा प्रयत्न नं जू । वसपोल भगवान बुद्धं सम्यक संकल्पयात स्वंगु भागे विभाजित याना बिज्यागु दुः—

- १—नैष्कर्म्य संकल्प
- २—अव्यापाद संकल्प
- ३—विहिंसा संकल्प ।

थन स्वंगु संकल्पया नं संक्षिप्त परिचय बीगु प्रयत्न याये त्यना । नैष्कर्म्य संकल्पया माने विषय त्याग खः । विषय वासनां कांपिं मनुतयेसं छुयाये मफु धका हेयाये मज्यू । सेवाया संकल्पी विषय वासनाया कीत जुइ फइमखु । आदर्शवाद व विषय वासनाया प्रेम परस्पर विरोधी गुण खः । भगवान बुद्धया वाक्य अनुसारं भी यथावादी तथाकारी जुइ फयेकेमाः, यद्यपि थ्व साप हे थाकु । विषय उत्तेजक ल्याखं हे वसपोलं राजमहल, माँ-बौ तोता पिहाँ बिज्यात । तर राजप्रासाद तोते न्ह्यो वसपोलयात गुलि थाकुगु अनुभव जुल थुकिया रोचक विवरण पालि साहित्ये दु । वसपोलयात राजगृहया विलास भवने तथा द्वलं द्रोमहं ल्हने मफुगु धन प्वः सुख सामग्री लः ल्हाना तःगु खः तथापि वसपोलं सांसारिक जीवनं अलग

जुइत स्वया बिज्यात । उखुनु चान्हे वैभव व आनन्दं जाया च्वंगु राज भवनं पिहाँ वनेगु पक्का याना बिज्यात तर छेँ तोते न्ह्यो यशोधराया ख्वपिपाखे निं पलाः न्ह्यज्यात । अले जब पर्दा उला कोठाय् दुहाँ बिज्यात, श्री शोभां जाइ च्वंगु, भःभः धाइ च्वंगु, मन मोहकगु कोठा खंबले, थःमह जहान राहुल माताया ख्वा खंबले, थःगु शुद्ध-मनया सौन्दर्य पूर्ण तेज ख्वाले हया याउँक घना च्वंझ शिशु राहुलया ख्वा खंबले वसपोलया मने नं छको उथल-पुथल याना बिल । मार देवं विषय कामनाया लिधंसा बिया च्वन । हरे थधि जाःझ सुन्दरी यशोधरा पुत्र राहुलयात छको मथ्युसे गय् वने ? तर जि थिल कि न्ह्यलं चाइ न्ह्यलं चाल कि जिगु महाभिनिष्क्रमण ज्या सफल जुइ मखु धयागु विचार जुल, अबले वसपोलया पलाः लिचिल । हानं बोधिज्ञान लायधुंका हे जकसां राहुलयात नाप लायेगु याये माली धयागु विचार वयेका बिज्यात । थ्व हे विचारया प्रेरक नैष्कर्म्य खः ।

वसपोल छेँ पिहाँ बिज्यात लें हानं भोगवादया प्रेरणा लोभ प्रदर्शन न्ह्योने थ्यन । वशवतीं धयाच्वन, थनिं न्हेनु त्वालं सम्राट जुया थःगु अधिकारया बलं दुःख दर्द पीडा तंका बी फइ । स्वयं नं राज्य सुख भोग याना च्वनेगु तोता काय् म्वाःसां म्वाःसां जुइ मखुगु ज्या सना ? आतक लाःनि लिहाँ हूँ ! तर वसपोलया नैष्कर्म्य संकल्पं सः बिल-‘हेमार ? जि स्यू जितः थनिं न्हेनु त्वालं सम्राटया चक्ररत्न प्राप्र जुइ । जि जा बुद्ध जुइगु इच्छाम्ह खः उकिं छं जितः थजागु लोभ वयना पने फइ मखु । छ थःगु लंपाखे स्वया हूँ ! मार थथेहे गुलि वः, तर नैष्कर्म्य संकल्प हे मारया पराजितया कारण जुल । अन्ते नैष्कर्म्यया बलं वसपोलं थःगु लक्ष्य सिद्ध याना कया

थः योह सु ?

श्रावस्ती

कृसिलिक फेतुना कोशलराज प्रसेनजितं भगवानयाके थःगु मनया वितर्क प्रश्नरूपे न्ह्यथन ।

भन्ते ! याकःचा च्वना ध्यान याना च्वनागु बखते जिगु नुगले थथे खँ त्हात—“सुयात थः यो व सुयात थः मयो ?” “गुह्मसें शरीरं दुराचार याइ, वचनं दुराचार याइ, मनं दुराचार याइ वयात थः मयो । वं जितः जि साप यो धका धासा नं वास्तवे वयात थः मयो । छाय् धासा गथे शत्रुं शत्रुया प्रति व्यवहार याइ वं थःत थमं हे अथे व्यवहार याइ; उकिं वयात थः मयो ।

गुह्मसें शरीरं सदाचार याइ, वचनं सदाचार याइ, मनं सदाचार याइ वयात थः यो । वं थःत थः मयो धका धासां धात्थे ला वयात थः तसकं यो । छाय् धासा गथे मित्रं मित्रया प्रति व्यवहार याइ वं नं थःत थथे हे व्यवहार याइ । उकिं वयात थः तसकं यो ।”

स्त्रीकृतिसूचक मुसुहुं न्हिला भगवानं आज्ञा दय्का बिज्यात ।

महाराज ! धात्थेगु खँ ला थथे हे खः । गुह्मसें शरीर वचन व मनं दुराचार याइ वयात थः मयो; गुह्मसें शरीर, वचन व मनं सदा सदाचार याइ वयात थः यो । उकिं—

दै मखु सुख दुष्कर्म थः योसा पाप याय्मते
पाप पुण्य वई ल्यू ल्यू क्किपा थै ह्य मतोतुसे ।

—संयुक्त निकाय

बिज्यात । प्राणी प्राणी मात्रयात कल्याण याना बिज्यात । उकिं विषय बन्धन तोता थःगु स्वतन्त्र-चिन्तने लीन जुइगु ज्ञानयात नैष्कर्म्य भाइ । उकिया संकल्प नैष्कर्म्य संकल्प खः ।

अव्यापाद संकल्प धयागु थःगु मने द्वेषभाव मवेकेगु वा मदय्केगु खः । विनाशया कारण खः, द्वेष ! गबले म्मीके तंया मिज्वाला ! पिहाँ वइ अबले माँ-बौ दाजु किजा तताकेहें काय् म्हाय् नं धाइ मखु । तंया लक्ष्य विनाश खः । तमं लक्ष्य सिद्धि लिपा छुं समय आनन्द व्यूसां अन्ते कुन्हु न कुन्हु पश्चात्ताप हे प्वःचिकी ।

विहिंसा संकल्प माने साधारण हिंसा चेतनां विरत जुइ-

गु खः । थौं थ्व हे विहिंसा संकल्पयात उपेक्षा याना तःगुया फल खः व्यक्ति व्यक्ति, समष्टि समष्टि, अम्ह राष्ट्रं-राष्ट्र स्मेतं अशान्ति यायेत सना च्वंगु दु । बुद्धं थ्व हिंसा संकल्प भयंकर भविष्य बांलाक खं, उकिं हे वैरं वैर शान्ति जुइ मखु धकाः मैत्री भावया व्यापक प्रचार याना बिज्यात । थ्व विहिंसा-संकल्प तोतेत हे जन जीवन थःत उपयुक्त मती तथा बिज्यात । अले दुहाँ वक्क मानवपित थःगु संघे स्वागत याना बिज्यात । म्मीगु सह अस्तित्व सिद्धान्त म्वाकेत भातृत्व बल्लकेत, मानव मानव कुम्ह जुइमा धयागु भावना साकार रूपे हयेत म्मीपिं सम्पक् संकल्पपिं प्राणी जुइ फयेकेमाः । अस्तु !

—:०:—

प्रदर्शन

श्री सी० बी० रमण

कृषे भिगः धेबायात साढे सातया दशां कल ।

कृषे “अगःचा मालां देगःचा लु” धैथे जुल । पासा मनोरञ्जनं “प्रदर्शनी दुने सल व्वाकीथाय् ५ बजे वा, कहानी च्वयत् प्लट कृगू बी” धाःगुलिं कृम्ह कहानी च्वयगु सोख दुम्ह मनुयात ‘प्लट बी’ धासैलिं छु मानि । उकिं जि खुशी जुयाः विभिन्न मनुतयगु विभिन्न आलोचना तथा टिप्पणी अनुसार “प्रदर्शनी मखु, जू म्हिहेतेगु थायु; पहाड तथा मित्री मदेशपती ज्वीगु हात (बजार) अथवा अखिल नेपाल त्यासे स्वेगु जकशन” धैगु खँ सत्य खःसां तबि थौंया दिन जिगु निमित्त ला सोख पूर्निया द्योतक सिद्ध जू वःगु दु । ध्व हे कारण खः कि जि यथासमयया न्ह्यो अर्थात् ३ बजे हे प्रदर्शनी दुहाँ बना ।

तर मनुत हूल खः वः मदुनिगुलिं तसकं म्हाइपु अनुभव जुल । म्हाइपु छु जुल कृगू भयंकर समस्या उपस्थित जू वल । पिहाँ नि वने धाःसां हानं दुहाँ वयत् भिगः धेबाय् मि तय् मालीगु जुल । स्वला थौंयागु विश्वे मध्यमवर्गतयत् धेबाय् मितयगु थाय्या अभाव ला मजू तर धेबाया गुलि तक अभाव धैगु खँ फुकस्यां सिहे स्यू । धार्थे धाय् माल धाःसा कृगू किसिमं लघु महाभारत थै शुरू ज्वीका बल कलाःयाके भिगः धेबा कया दुहाँ वया । हानं नं फाः वनेबले ला कोत पर्व हे शुरू ज्वीला धैथे ग्यात । उकिं न्हाथे हे म्हाइपुसां चाः हे हिला ।

च्वसापासाया पसले थयन । सफू स्वस्वं न्हू प्रकाशित जूगु भी कवि चित्तधरजुयागु “भीगु साहित्य” या दुने च्वंगु खाँ मध्ये कृपवः खाँ ‘नेपाल भाषा’ धैगु नेपाली भाषां अनुवाद

याय् दुसा थौं नेपाले अस्पष्ट रूपं खने दै च्वंगु संभाव्य भ्रमात्मक भाषा-समस्याया समाधाने अपालं मदत ज्वी धैगु विचारं याना च्वँच्वं पासा न्हुछे वयाः थना यंकल ।

आः ला कःबिचा थै मनुत नं हूल दत । न्हाइपु मजुल । चाः ह्युह्युं ल्हाः मदुम्ह मनु च्वं च्वंगु पालया न्ह्योनेसं कृम्ह मिसा, मिसा जक मखु त्यासे अर्थात् २२ दँ ति दुम्ह युवती फुईकेसाथ दना च्वंगु । वैत मिसा, भिजं सुनांनं मखः धैगु मदु, थयक् स्वेबले व युवती प्रगतिशील थै नं च्वं, हानं संकोचशील थै नं च्वं । नाकं तःधी मजू भुतु नं मखु । ल्हनं मल्हं, गंसि नं मजू । ह्याउँतुयू ल्वाः । निकै बांलाः । हृष्ट पुष्ट, धाले याना तःगुथै ज्याःगु शरीर । यौवनया विकासावस्थाय् दढतां थाय् कै च्वंम्ह । तुयूगु ग्वालित्ताहाः लाकां, कुलिकुलि चिनाः इवाम्म च्वंगु ईर्षायुक्त सँ, झाइसे च्वंगु न्हाय्, हिसिचा दुगु म्हुतुसि, ह्याउँसे च्वंगु न्यताः, उकीसनं गगल्स चश्मां याना मानो सुन्दरताया ज्वलन्त प्रमाण हे ला धैथे च्वं । कृषे राणातय् म्हाय्मस्त थै च्वं, हानं वाउँगु सारी व तुयूगु ब्लाउज स्वे बले W. V. S. या सदस्या थै नं च्वं । चाहे न्हाम्ह ज्वी ब्यु कृम्ह बांलाम्ह त्यासेयाके फुकसिगुं दृष्टि केन्द्रित ज्वीगु ला स्वाभाविक हे जुल । अथे धकाः जि जक स्वै च्वनागु नं मखु । पासा न्हुछेयात नं चुल्यां ध्वातुध्वानाः क्यना । व नं त्वल्हय् जुयाः स्वै च्वन । स्वै च्वँच्वं व युवती जिगु मिखाय् पूर्व परिचित थै च्वना बल । तर गन खनागु गबले खनागु लुमकेत लाख प्रयत्न याना किन्तु सफल मजू । अले मती बल शायद जि भ्रमावस्थाय् दु ? मखु

व न्हाय्, व यइपुसे च्वंगु न्हाय् ला अवश्य जिं गनं खनागु
दु । व नं कृकः जक मखु बारबार खनागु । तर लुममं ।
हीन स्मरण शक्तियागु नं गज्यागु अभिशाप !

अय्सां जिं वैगु न्हाय् स्वेगु मतोता ।

न्हाय् स्वस्वं कृपु पंजाबी कहानी लुमन । कहानीया
नायिकां थः फौजी भातयागु न्हाय् च्वका तियाः स्यो पिका-
य्गु इच्छां ज्वना च्वंगु—अज्याःगु हे इच्छा जूगु ला मखु तर
त्वः वंगु ला अवश्य खः ।

ताउ हे जाय् धुंकल व अन फुकस्यां स्वथे स्वकाः फुइँके
साथ निर्भय भावं उखें थुखें मिखा चाःहीका भचा हे मसंसे
कतांमहि थें दना च्वंगु । अवश्य नं वया सुं पासा हूले तन
ज्वी, अथवा याकःचा वःगु जुयाः गय्याय् गय्याय् जुया
च्वंगु ज्वी धैगु अनुमान याय् फु । छाय् धाःसा वैगु ख्वालं
कुतूहलया कौतुकपूर्ण भाव प्रकट याना च्वंगु स्पष्ट सी दु ।

भचा जाय्व असमंजस भावं तर सुशील पलाखं व न्हाः
वन । जिमिगु पलाखं नं स्वतः वैगु हे पलाःया अनुसरण
यात । व सरासर सल ब्वाकीथाय् दर्शकतयत् चित्तु
चीका न्ह्योने लाकः वन । दर्शकतयसं भ्वाँय् भ्वाँय् लिफः
खल तर शिष्टतापूर्वक चिलाः वैत थाय् दय्का बिल । जिं
घडी कृकः स्वया साढे चार तिनि जुल । जि अन ५ बजे
तक पी माःगु व व युवती नं अनहे च्वं वंबले जितः ला सोहे
सालां एक्का धैथें जुल ।

कृकः कृचाःख्यलं पासा मनोरञ्जन वै च्वंगु दुला धका
मिखा चाः हीका तर खने मदु । समय मत्योनिगुलिं मवःनि
ज्वी धैगु मती नं सल ब्वाकूगु स्वै च्वना । कृम्ह कृम्ह
यायां जिमि नं पासापिं हूल दत । फुकसितं पासा मनो-
रंजनं हे समय बिया तःगु धैगु नं सिल ।

व युवती मुसुमुसु न्ह्युं न्ह्युं जं धेबा लिकाकां थःगु भाग्यया
तमाशाय् थःगु हे अधिकार ज्वीसा धैगु मनोभाव—जोरया
भलक ख्वालं केना च्वंगु दु । किन्तु विफल निराश !
अर्थात् भिकः भिनिकः वहे एक नम्बरया सले दां तय धुंकल,
कृकः हे मलाः । अथे धकाः वं मेपिसं थें सल नं फेरे मयाः ।

वहे एक नम्बरया सलयात भाग्यया प्रतीक भाःपा धेबा बर-
बाद याना च्वन ।

कृकः पासा न्हुछे (युवतीयात हाय्केगु मती नं ज्वी)
वहे एक नम्बरसलया टिकट काल । थ्व खनाः युवती
जिल्ल जुयाः गंभीरता धारण याःगु न हे मवाः । मेगु टिकट
नं मकाः ।

सल ब्वाकल । दोथे च्वंका फुकस्यां थःगु भाग्यया
आह्वान यायां हाल—आउ भाइ ह्याउँ सल.....!
—२.....२.....२.....”
—६.....६.....६.....६.....सो ६.....”
—७.....का का का का.....”
—८.....८.....८.....”
—४.....हे बेइमान.....”
—.....इत्तरी.....”
—५.....५.....५.....”

एSSSSSSSSSS क—” धयाः न्हुछे विजयोलासं तिन्हुया
एक नम्बरं त्याकल । फुकं जिल्ल । विशेषयाना व युवती
अवाक जुल । छंगु भाग्य मदु, धैथें फुकस्यां युवतीयात भ्वाँय्
भ्वाँय् खल । तर व परवाह मदु धैगु भावं मुसुमुसु न्हिला
च्वन ।

हानं टिकट लूट जुल । मनूत अथे हे हालेगु शुरू यात ।
युवतीं हानं एक नम्बरया सल काल । थुगु पटके व नं तितिं
न्हुन्हुं हाल । व हाःगु खनाः जिमित भचा गरखेसे च्वन ।
कृम्ह भलादमी व घरानीया मिसा जूसा उगु ढंगं सिना वंसां
हूले हाली मखु । गुक्रियाना जिमित वैगु नारीत्वे नापं शंका
जुल । नापनापं गजब नं जुल । वया नापसं च्वंम्ह युवक,
युवक लु जिमिहे पासा नगेन्द्र कुचेष्टाया आधिक्यतां प्रेरित
जुयाः व युवतीयात थितुं थीक अभिनयपूर्ण तितिं न्हुल, अयनं युवती
वास्ता हे मयासे भ्फन मखं पहः याना च्वन । थ्व जिमिसं जक
खनागु नं मखु, फुकस्यां खन । अले व युवती अवश्य नं बजारिया
खः धैगु जिमित विश्वास जुल । नापनापं नगेन्द्रया चरित्रे

खवबियात

श्री आशाकाजी 'सेवक' भेाँदे

जिगु नुगले मुंका तैगु

सुख-दुखया वारीस जुया:

शिष्टाचार फुकं तोता:

बेआज्ञां थन वय् ज्यूला ?

दुखमय अन्तर-हृदय-किपा

स्वीतं मक्यन्यगु धैगु जिगु

आशा असफल याना: थौं

बव:वल थन छं पौभा: थै !

जिगु हृदये पीडा दु धका

विश्वं मस्यूगु सीधुंसां

आवंलि जिथाय् वय् मा:सां

विन्ति सुनानं मखंक वा

नं घृणा जुल । गुम्ह पासा कि अथे ज्वी धैगु म्हगसे हे मखना ।

इमिगु व क्रिया गतिमान हे जुया च्वंगु दु ।

जिपिं छेले लिक्क च्वना प्यम्ह न्याम्ह पासापिनि आपसे सल्लाह याना । तर यायूगु छु ! वैत सम्झेतक या: वने मङ्गलापुसे च्वन । उग्रिमे युवतीयाथाय् मनूत हूल मुन । काय्थे धका: जिपिं नं ब्वाय् स्व: वना । "बेस्याय् काय्, भतुवा" धाधां युवतीं कृपा ल्हातिं लाकां ल्हना: कृपा ल्हातिं पासा नगेन्द्रया ग:तां ज्वना च्वन । अले हूलया बीचं गुलिसिनं "लात नकि रे भात्तेयात" गुलिसिनं "जुकि जुकि" धै है च्वन । जिमि थ: पासायात दाइन धैगु भयं गय्याय् गय्याय् जुल । थुगु हे बखते क्कम्ह शूटेट वूटेट भोलिण्टियर क्याप्टिन "सय् सय्, छुछु" धाधां वल ।

—थ्व बेस्याय् काय् नं जित: हातपात यात—खवखना सलं धाल ।

—मखु, थ्वं जिगु खत्ती ल्हा: दु छवत । अले जि ज्वना

बले थ्वं थय् या:गु—नगेन्द्रं धाल ।

थ्व खना: भोलिण्टियर क्याप्टिन साहेब भचा अकमक जुल ।

गबले ल्हा: दुछवया भतुवा—युवतीं करुण सलं धाल ।

हूले च्चं पिं छम्ह निम्हस्यां नं—थ्व वेइमान गुण्डा हे ख:, थ्वैगु हे वदमाशी ख:—धाल ।

—गेट आउट बेवकूफ—धया: क्याप्टिन साहेवं नगेन्द्रया ग:प: ज्वन ।

—आसे, खवरदार ! थन मेगु हे अनर्थ जुल—युवती हाल ।

क्याप्टिन तथा अन च्वं पिं फुकसियां मिखा क्कगू विचित्र प्रक्षसूचक भावं युवतीयाके केन्द्रित जुल ।

युवती च्यापला: भिपला: लिचिला:—प्रदर्शनया दर्शक वृन्द । छिकिपिं तंचाया दी मते, थ्व ख: प्रदर्शन—धया छ्योने च्वंगु बाल, गगल्स चश्मा लिकया: सारि नं तोतूबले फुकं आश्चर्य ! व ला युवती मखु, वहे पासा युवक मनोरञ्जन धका जुया च्वन ।

सं संसारया प्राणी मात्रया शरीरं पिहाँ वथाः भिन्न भिन्न प्राणीपिनि शरीरयात विभिन्न रूपं रक्षा यानाः वयाच्वंगु दु ।

पशुपक्षीतयुके म्ह छम्हँ सं दु, गुगु सं अमित चिकु व तांनोगुलिं बचयू याः । उकिं सं हे अमि प्राकृतिक वसः खः । अज्ज थ्व संया नं विभिन्न रंग व जातं यानाः अमिगु वसः नं तिसाय् परिणत जुया च्वंगु दु । खराचाया सं च्वापु थें तुइया नाइसे च्वं, तर चलाया सं रंगो चंगी जुयाः फवः फवः बुत्ता थें दु । अथे हे धुँया धोधो सा चितुवाया च्याकि च्याकि इत्यादि । थज्यागु रंगी चंगीगु बुत्तां यानाः अमिगु म्ह छाय्पा तःगु थें बांलासे च्वं । उकिं थ्व सं अमि प्राकृतिक तिसा नं जूवंगु खः । थ्व हे अमिगु बांलागु, नायूगु व लुमुगु सं मनूतयूसं कयाः थःपिनिगु सौखीनी वसतयू थ्याका तल ।

मी मनूतयुके अथे म्ह छम्हँ सं मदुसां शरीरया विभिन्न भागय् अनुपात मिलयू ज्वीक दया च्वंगु दु । मिखा च्वसं मिखाफुसि; गुकिं कपालं वःगु लःयात मिखाय् मछ्वसे जवं खवं स्वःस्वः वंका मिखायागु रक्षा याः । मिखाया मिमचा सं नं मिखाय् धूधाः मछ्वयूगु प्रयत्न याः । अथे हे न्हासयू दुने च्वंगु सं फसयू दुगु धू चालयू यानाः शुद्धगु फयू स्वयू छ्वयाबी । थ्व सं मनूतयू म्हयू थासे थासे छ्योया सं, मिखा फुसि, मिमचा सं, ग्वायू, चाकःग्वाय व म्ह छम्हँ दुगु चिमिसं इत्यादि दया च्वन, गुगुलिं मनूया रूप नं बांलाना च्वन । थ्व थायू थायूया सं नं ताःहा चीहा दु, छ्यले च्वंगु सं दक-सिन्ने ताःहाकः, वयां कयू दारि ग्वायू वयां कयू मिखाफुसि इत्यादि । थ्व थायू थासेया सं खाना छ्वत धाःसा रूप जक कुरूप ज्वीगु मखु कि छुं न छुं रोग उत्पन्न ज्वीगु संभावना नं दु । न्हायूयागु सं खात धाःसा फसयू च्वंगु धू चालयू मजुयाः मुसु वइगु रोग आदि जुया वइ । उकिं थ्व शरीर रक्षाया ढगू प्रमुख साधन जुया च्वंगु दु ।

प्राकृतिक संसारे स्वभावं हे मानव मात्रयाके छ्यलयू सं दु,

गुगु शरीरया शोभा जक मखुसे मुख्यगु अंग छ्योयात तोपुया रक्षा याना च्वंम्ह छ्योया पुसा नं खः । छायू धासा थ्व सं यानाः छ्यलयू काचाक फसं नं कयू मफु निभालं नं प्वी मफु । थ्व सं नं गुम्हस्यां हाकुसा गुम्हस्यां सियू, गुम्हस्यां कुलिकुलि चिनाः निकुसे च्वंसा गुम्हस्यां ततः पुयाः छ्वलः से च्वं । खला संसारया आपाः भागयापिं मनूतयू सं हाकु-से हे च्वं । अयूसां थ्व संया रंग देश स्वयाः नं पाः । गथे कि हबिसतयू सं तसकं हे हाकुसे च्वनाः कुलिकुलि चिं, गुगु कि हबिसतयू अनुहारया ढगू चिं जुया च्वंगु दु । उकिया अःखः अंग्रेजतयू धाःसा सीसे च्वंसां अमित व सं बांमलाः मजू । छायू धाःसा अमि देशं नापं हे फुकस्यां सं सियूगुलि व सीसे च्वंगु सं हे भन गोल्डेन हियर धकाः नां छुनाः बांलाः धाइ । भीथायू ला आपाःयाना सं हाकुसे च्वंसां छम्ह निम्ह सियूपिं नं दु । अमिगु संख्या तसकं हे म्ह जूगुलिं ला मस्यु अमिन सिछ्यो धकाः घृणाया दृष्टि स्वः । उकिं गुलिगुलि सं हाकुसे च्वनाः पालापाला थ्यात उलिउलि हे बांलाःगु सं जुल, अज्ज कुलिकुलि नं चिन धाःसाला धायू हे मोल । थ्व कुलिचिंगु संयात ला हाकुपिसं नं सियूपिसं नं उलि हे बांलाःगु रूप धका माने याना तःगु दु । उकिं हे स्वभावं कुलि मचिंगु संयात नं कुलि चिकेगु अनेक ज्याभः सृष्टि यानाहःगु खः । हानं थ्व संया हाकः नं देश स्वयाःहे वं, गनंयापिनि ताःहाकः गनंयापिनि चिकिहाकः । बर्मायापिनि सं तसकं हे ताःहाकः । गुकियात लयू वना च्वंसां छ्यनिगु । ककीचा हे सपलयू तिया तइगु । थुगु प्रकारं आपाः हे विचाः याःगुलिं अमि सं अपायूचो ताःहाकः जूगु ज्वीमाः । अमिसं थ्व संयात छुं आदर यायूगु ज्यायू अर्थात् अति श्रद्धा तयाः भिक्षुपिं बिज्या-इबले बसा लाया बी धाइगु न्यना तयागु दु । थुकिं सीदु कि व बसा लायू ज्यूगु सं गुलि तताःहाकः ज्वी । थ्व ताःहाकयू सं लहीगु चलन आपाः यानाः स्त्री समाजयू खने दु, गुगु पुरुष समाजयू तसकं हे म्ह । तर थौकन्हे ला

द्यो

श्री रमापतिराज शर्मा

मानव-हृदये विवेक खानि दु
दु मने अल्य जिज्ञासा,
मस्तिष्के स्मृति विचार शक्ति दु
सरस्वती अल्य भाषाय् ।

थुगुलिं ल्हा वल मनू जीवने
शुभ सम्पन्न जला दु,
अमिगु पलाखे - नृत्य कला दु,
नित्य प्रगति भवाला दु ।

उच्चाकांक्षा मने तथा अन
न्धा वन गुलि तापा लँय्,
मानवताया महिमा थुकथं
थौं वन दकले दकले ।

उच्च-नीचया सत् व असत्या
अमिथाय् हे जक भा दइ,
जीवन-यात्राय् महत्त्व गुलि च्वं
अमिसं हे जक मू थुइ ।

सत्य व शिव सुन्दर थव समस्तं
अमि कुतले त्वाय् च्युं वइ,
गुकिया संगम अमिगु समाजे
वसन्त आश्रित जू वइ ।

जगते च्वक्कं अमिगु विभूति
खः धक धाय मग्यासें
अल्य अमरत्वं अमिके हे जक
बः काय् माः लयूतासें

परत्रया खँय् विरक्त नुगलं
वायूके बीपिं छह्ण रे,
कपोल कल्पन जगते वूपिं
जगदीश्वर थन मदु रे ।

प्रकृति मनोहर छुमछुम याना
प्याखं ल्हुइगू स्वइपिं
सिरपा व्यूसें अल्य म्ये हाला
प्रकृति नटी न्हीकइपिं ।

मानव हे जुल मानव हे जक
जगया जुजु जुल धात्थें,
आ धावे जिल जगदीश्वर द्यो
मानव हे धक यत्थें ।

परमेश्वरया ए पूजार्थी,
पूज्या वा द्योयात,
“देव जुया हे द्यो पुज्याय् सइ”
अल्य थन तः वा चित्त ।

—:०:—

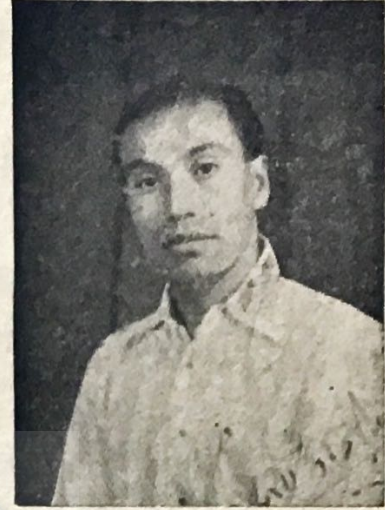
नेपाले बौद्धधर्म व थुकिया पुनरुत्थान

श्री पूर्णकाजी ताम्राकार

पौराणिक दृष्टि स्वत धासा नेपाल श्रष्टिकालनिसें हे छगू

बौद्ध देश खः। छाया धासा नेपालया श्रष्टिकर्ता महा-
मंजुश्री नं छम्ह बोधिसत्व हे खः। स्वयम्भू पुराणकथं
ऐतिहासिक बुद्धया जन्मया न्हापा हे थन न्हापायापि
छम्ह प्रागैतिहासिक बुद्धपि बिज्याना बौद्ध धर्म प्रचार
व प्रसार याना बिज्याये धुंकुगु दु। सुथन्हापां नां
काये बहपि वसपोल तथागतपि थुपि हे खः—(१) बन्धुमती
नगरं बिज्याम्ह विपश्ची, (२) जम्बुद्वीपं बिज्याम्ह शिखि,
(३) अनुपम नगरं बिज्याम्ह विश्वभू, (४) क्षमावती नगरं
बिज्याम्ह क्रकुच्छन्द, (५) शोभावती नगरं बिज्याम्ह कनक-
मुनि व (६) काशीं बिज्याम्ह काश्यप। न्हेह्नाह्ना तथागत शाक्य-
मुनि ला नेपालयाम्ह हे जुल। शाक्यमुनि नापं वसपोलपि
नेम्ह बुद्धपिनिगु स्मृति स्वरूप नेपालया प्रत्येक बौद्धतयगु छँया
मूलखाया फुसे छुं छगू तःधंगु धम कर्म व ब्याहा आदि न्यात
धासा वसपोल बुद्धपिनिगु मूर्ति पुंतयत तःताजिया उनं
बांलाक च्वके बिइगु चलन नेपाले थौंतकं दनि। थासं मबिइ
बले जक वसपोलपिनिगु थासे गुबले (१) वैरोचन—ज्ञानमुद्रा,
(२) अक्षोभ्य—भूमि स्पर्शमुद्रा, (३) रत्नसम्भव—अभयमुद्रा,
(४) अमृताभ—ध्यानमुद्रा व (५) अमोघसिद्धि—धमचक्र मुद्रा
न्याम्ह बुद्धपिनिगु मूर्ति नं च्वकइगु जुया च्वन। हानं स्वयम्भू
चैत्य स्थाने पञ्चबुद्ध प्रतिमा काय आदिया रक्षा जुया च्वंगु नं
दनि, गन गुंला लङ्घियकं भ्नी नेपालयापि सकल बौद्धत
परम्परांनिसें वया च्वंगु चलनकथं सुथ न्हापां देके वनां
च्वन तिनि।

थनि पायेछि २५८० ई न्ह्यो नेपालया पश्चिमपाखे
तौलीहवाया जिह्वाय लुम्बिनी धयागु शालवने सिद्धार्थ बुल।

लेखक

लाय्पू सिद्धार्थ २९ दँया वयसे जनमुक्तिया लँ लुयेकेगु उद्देश्यं
राज दरबार तोता बिज्यात। खुदँ तक उखें थुखें थव लँ मामां
थःगु जिवं फक्को दुख सिया बिज्यात। ३५ दँया वयसे वस-
पोलं बुद्धत्व प्राप्त याना बिज्यात। थुबलेनिसें ४५ ई तक
अर्थात् महापरिनिर्वाण तक वसपोलं मानव-कल्याणया नितिं
थःगु जिउ हना बिज्यात।

स्वयम्भूपुराणकथं ला भगवान शाक्यमुनि स्वयं थः
शिष्यपि नापं नेपाल गाले बिज्यागु दु। वसपोलं नम्बुरा
(नमोबुद्धाय) स व्याघ्र-जातक कँना बिज्यात धयागु नं उल्लेख
दु। हानं वंशावलीकथं नेपालयाम्ह किराती जुजु जितेदस्तीं
तथागतयात स्वागत यागु नं खँने दु। अथे नं थव तोता तथा-
गत नेपाल बिज्यागुया थवयासिकं क्वातुगु व बल्लागु दसु मेगु
मदुनि। विदुदर्भ धयाम्ह कोशल जुजुया कायया शाक्यतप
नाप शत्रुता दया च्वन। उकिं वं ईष सारये यायेगु कुनीयतं
इमित शास्ति यायेगु व स्यायेगु नं याना हल। थुगु अमानुषिक
अत्याचारं ग्याना गुम्हं गुम्हं शाक्य व कोलीयत नेपाले नं
बिसि वल, गुपि बौद्धतयसं थन बौद्ध धर्म अपालं प्रचार यात

ध्यागु न्येने दु । अनंलि धर्माशोक महाराजं स्वंगु संगायना याना बिज्याबले धर्म प्रचारया निति भिक्षुपि कथो नेपाले छवया हया बिज्यात । थुकिया मुख्यम्ह नायो मज्झिम स्थविर खः । वसपोलं थन कातुक धर्म प्रचार याना बिज्यात व बौद्ध संस्कृतिया विजय-बाजं थाना बिज्यात धका पं० जयचन्द्र विद्यालंकारं चवया तःगु दु । वसपोल थें जाम्ह पराक्रमी धर्म-दूतया बांलागु कुतलं याना हे नेपाले थुलिमच्छि बही (विहार), थूर (स्तूप), आदि दया च्वंगु खने दु ।

सन २५० ई० या न्ह्यो जुजु धर्माशोक बौद्ध-धाम चाह्यु बिज्यात । कथहथे लुम्बिनीस बिज्याना अन थःगु कीर्ति स्वरूप शिलालेख चवया क्खो लोह-थां नं थना थका बिज्यात, गुकिं याना सन १८९५ ई० स डा० फुहरर गौतम बुद्ध बूगु थाय् लुयेकेगुली सफल जुये फत । उबलेसंनिसें वेकःया पाखे सकल बौद्ध जनता सदा कृतज्ञ जुया च्वंगु दु । सम्राट अशोक थः म्हाय् मयजु चारुमति नापं ब्वंना नेपाले नं बिज्यात । उबले वसपोल यले च्वंना बिज्यागु खः, गुकियात लिपा वसपोलं थःगु नामं अशोकपत्तन धका नांदंगु काथ (नगर) दयेका बिज्यात । अले थन भगवान बुद्धया पवित्र अस्थि धातु स्वथंना प्यकुने प्यंगो व दथुइलाक क्खो थूर दयेका बिज्यात, गुगु आत्तकं दनि । बौद्ध धर्मे अनन्य अनुराग व सच्चा भक्ति दया दीक्षित जुया बिज्याम्ह थवसपोल धर्माशोक जुजु ला गनं मन्यं धयागु मदयेक नेपालया कुं कुलापि थ्यं बौद्ध धर्म कातुक प्रचार याना लिहाँ बिज्यात । सम्राट अशोकया लिपा भारतं बौद्ध धर्म तँना वंसां नेपालयागु दुर्गम भौगोलिक अवस्थां याना थव धर्म थन सुरक्षित जुइक ल्यंना च्वन । चारुमति जक देवपाल धयाम्ह नेपालमिनाप ब्याहा याना न्हाइपुसे च्वंगु व बांलागु नेपाले हे च्वनेगु इच्छा यात । देवपालं थः योम्ह कलाया नामं व नापं धर्म प्रचारया निति वोपि भिक्षु व भिक्षुनीत तयेत क्खू बिहार दयेका बिल । थव वहे थौं कन्हेया चाबही खः । चारुमति लिपा थः तता संघमित्रा थें भिक्षुनी जुया जिउता भर थन धर्म प्रचार याना वन ।

बौद्ध धर्म नेपाले थुकथं बलाक हा काये धुंका तिनि थन हानं थव धर्म संदेशपाखे पिज्वया वंगु खः । नेपालयाम्ह प्रख्यातम्ह जुजु अंशुवर्माया म्हाय् मृकुटीदेवीया पाखें संदेश भरे बौद्ध धर्म गात्रकं प्रचार जुल । छाये धासां महारानी मृकुटी देवी थःगु सौहार्द विनय व शील स्वभावं थःम्ह भात सम्राट श्रोङ्ग-चन्-गेम्पोयात जक बौद्ध धर्मे दीक्षित जुयेकेगुली प्रभावित यागु मखु, अपितु संदेश भरयापि ब्याक जनतायात नं प्रेमपूर्ण व शान्तिपूर्ण बुद्ध वचनान्मृत त्वंका लुदंका बिल । अनंलि नालन्दा व तक्षशिला थें नांदंगु भारतया पुलांगु बौद्ध विश्व विद्यालययापि धुरन्धर बौद्ध विद्वान धर्म प्रचारकपि शान्तिरक्षित, कमलशील, दांपंकरश्रीज्ञान, आदिपि धर्म प्रचारया निति नेपाल जुना दुर्गम संदेश वन, गुमिसं संदेश वने न्ह्यो दं दं नेपाले च्वंना शाक्यमुनियागु शुभ संदेश न्यंका च्वंना बिज्यात । अशोकया ८०० दँ ति लिपा चीनंसिंसें लेँ अपालं दुख कष्ट सिया प्रसिद्धम्ह चीनी बौद्धयात्री हुआन-शाङ्ग बौद्ध तीर्थ दर्शन यायेत लुम्बिनी व नेपाल वल ।

लिपा जुजु कनिष्कया राज्य काले भारते तुर्कतयसं ह्ये-कागुया फल स्वरूप काश्मिरपाखें गुगु महायान बौद्ध धर्म नेपाले दुहाँ वल, उबलेसंनिसें अद्यापि उगु हे धर्म नेपाले चलये जुया वया च्वंगु खः धयागु गुम्ह स्यागुं धापु दु । थुकिया प्रचारकपि अश्वघोष, नागार्जुन, आर्यदेव, वसुबन्धु, आदिपि खः । थुकी छुं सन्देह मदु कि उबलेसंनिसें थौं तकया दुने थव धर्म अपालं परिवर्तित जुजुं गात्रकं अपभ्रंश व विकृत जुइ धुंकल, गुकिं याना क्खू हे मूलयागुसां संदेश-यागु व थनयागु महायान बौद्धधर्मे अपालं हे विभिन्नता व विषमता खने दत । महायान व थेरवाद बौद्धधर्मया निगु कचा खः । चीन, जापान, नेपाल, संदेश, भुटान, सिक्किम, आदि थासे महायान व बर्मा, लंका, श्याम, काम्बो-दिया, भियतनाम, लावस, इण्डोचाइना, हिन्दुस्तान, पाकि-स्तान आदि थासे थेरवाद व्यवहारे छ्यला वया च्वन ।

नेपालया दकसिबे लिपायापि नेवा जुजुपिनिगु पाले तक थनयागु बौद्ध धर्मे अपालं रूढीवादी हिन्दूतत्त्व त्वाक ज्याना

न्याको हे विकृत व स्यने धुकूगु रूपेसां सुनानं मपंक थ्व धर्म चलये जुया च्वँन । तर महाराज पृथ्वीनारायण शाहं नेपाल लाकुसेंनिसै थुकियात असह्य कुठाराघात व वज्रप्रहार शुरु जुल, गुकिं याना नेपाले बौद्धधर्मया पतन काल याकनं न्यावल । निकट भविष्ये थनं थुकिया हा हे चना वनिगु सम्भावना खँने दया वल । नेपाले हिन्दू जुजुया एकतन्त्री शासनं याना ब्राह्मणवादया एकछत्री बोलबाला स्थापित जुल । ब्राह्मणवाद व पुरोहितशाहीपाखें थुकिया विरुद्धे खँने दयेक मदयेकं जा प्यना हल । हिन्दू धर्मावलम्बीतय्त प्रोत्साहन व प्रेरणा व्यु थाय् बौद्ध धर्मावलम्बीतय्त कथहथे मत्तिका हयेगु व शास्ति बियेगु गोसा नं ग्वया हल । हिन्दू मन्दिरया नव निर्माण जुइथाय् पुलांगु बौद्ध मन्दिरया जीणोद्धार तक नं मजुल । कथहथे बौद्धधर्मावलम्बीतयसं थःपिनिगु कुलधर्म तोता धमाधम हिन्दूधर्म नाला का वँन । थुकथं राणाकालया नेपाले बौद्ध चैत्य व विहार दुँना वंथाय न्हुन्हूगु हिन्दू देगः व मठ जाया वल । थथे जुजुं जुजुं नेपाले बौद्धधर्मया दुरवस्था थुथाय् तकं थ्यँन कि तारेमाम् व भगवानया नां काये मात्रं श्यालखानाय कुँने यं कइगु जुया वल । बौद्ध धर्म प्रचारक ज्ञानमाला भजन खलःतय्त तारीखे तया बिल । बौद्ध जनताय् तचोकं हानि व क्षति जुइकथं बौद्धमार्गीपित छवना थवं थवे त्वाकेगु पुसा पित अले इमित अनेतने शास्ति व दुख बिल । नेपाले च्वंपिं दतं फर्तं भिक्षुपित नं धर्मदेशना याना बौद्ध धर्म प्रचार यायेगुली पँना बिल । थुलि नं चित्त मच्चँना नेपाल भरे प्रब्रज्या बिया भिक्षु नापं छुये मदयेका बिल । सन १९२६ स चन्द्रशम्शेर महाराजं दकसिबे न्हापां भिक्षु महाप्रज्ञानाप मेपिं भिक्षुपित नेपालं पितिना छवत । थनंलि सन १९४४ स हानं नेपाले दको भिक्षु व भिक्षुनीपित थःपिनिगु प्रिय मातृभूमि अनिच्छापूर्वक तोतेमायेक जुद्ध शम्शेर महाराजं देश निष्काशित यात, गुगु नेपालया बौद्ध क्षेत्रे राणातयपाखें अंतिम कठोर व निर्मम प्रहार जूगु खः । नेपालया बौद्ध जगतं सम्पूर्ण न्हना वँनी थें च्वंक थुकिया थथे धिति धिति अवस्था जुया च्वँन । राणाकाल जोडि

थुकिया अवस्था थुकथं मृतप्राय जुयां च्वँन । राणाकालया अन्त जुये छुं दँ न्ह्यो नेपाले फाम्हे अंग्रेज विद्वान डा० ओल्डफिल्डं थनयागु बौद्धधर्मया दुरवस्था खँना थथे नापं न्हेजवं उजन दयेका दिल कि छुं दँ लिपा नेपालं थ्व धर्म पूर्ण रूपं न्हना वँनी ।

थौकन्हे नेपाले स्वताजिया बौद्ध धर्म प्रचलित जुया च्वंगु दु । छगू ला खास याना नेपालया मुख्य धर्म बौद्धधर्म हे जुल, गुकी संदेशयागु तान्त्रिक महायाननाप थ्व अपालं मिलये जूसां थुकिं सर्वदा भिन्न व अलग जुया नेपाल तालयागु विशिष्टता यकौं दुसुना व दुथ्याना च्वंगु दु । थुकिया कथं भी बौद्धतयसं मचावू ब्यंकेगु, कयता-पूजा यायेगु, ई यायेगु, बाहाय् तयेगु, न्हिकं कायेगु, ब्याह यायेगु, दीक्षा कायेगु, थकालि लुयेगु, जंको यायेगु, थःपिनिम्ह आगंधो, कुल देवता, इष्टदेवता, आदि देव देवतापिनिगु, पूजा आज्ञा यायेगु, बहा-पूजा वँनेगु, त्वात्वा पत्तियापिं योपिं जात्रा यायेगु, गुठिगाना न्यायेकेगु, नखः चखः न्यायेकेगु, धलं दँनेगु, पताछा, पञ्जदान सम्यक, सी-खांछा, आदि धर्म कर्म यायेगु नापं याना बुसां निसै मसी तकयागु संस्कार जक मखु अज्ज सी धुंका नं सिथं यंकेगु, सन्हां वँनेगु, बिचा फः वँनेगु, लोचा वँनेगु, घःसू यायेगु, पाहाँ व्वँनेगु, प्यं थयेगु, आदि थःपिनिगु रीतिस्थितिस च्वँना थःपिनिगु जीवन हना वया च्वँन । नेपाल गाले दकसिबे प्रचलितगु धर्म थ्वहे खः । थ्वहे धर्म महाराज देवशम्शेरया भचा श्रद्धा वंगु खँने दु । वेकलं नेपालया नांदंगु स्वयम्भू चैत्य स्थाने पुनरुद्धार यायेगु मनं तुंगुयात पुरोहित-तयगु चालबाजीं विफल याना बिल धयागु न्यँने दु । अन्धविश्वास, अन्धगुरुभक्ति व आचार्यमुष्टि दुगुलिं थ्व धर्म पनपये जुया नेपाल गालं पिने तक नं न्यँना वँने मफु ।

निगूगु बौद्धधर्म संदेशयागु तान्त्रिक महायान खः ।

थुकिया कथं नेपाले च्वंपिं सँय, तामांग, गुरुंग, मगर, सुन-वार, दक्षिणपर्वत, आदि जातिपिसं थःपिनिगु प्रथास च्वँना धर्म कर्म याना वया च्वंगु दु । थुमिगु मुख्यगु दर्शनीय

१०७०

थाय् स्वयम्भू, किण्डोल बिहार, खास्ति, नम्बुरा, आदि खः । थुमिगु धर्म जातपात व थिये त्यो मत्योया छुं भेदभाव मदु । वि. सं. १९८१ सालया उखे थुखे महायान धर्मप्रचारया निति सँदेशया खाम प्रदेशानिसें म्हदु दाना क्यालेँ धयाम्ह क्कम्ह लामा नेपाले बिज्यात, गुम्हसिगु उपदेशं प्रभावित याना अपालं नेपाल बौद्ध धर्मावलम्बीतयूत नं साला काल । हानं थ्वहे ताके जामाचोया पाकोस खुदँतक तपस्या याना बिज्याम्ह क्किरिड नोर्बु धयाम्ह मेम्ह लामां थःम्ह न्याम्ह शिष्यपित नेपाले हे भिक्षु छुना बिज्यात । तर थ्व लामा धर्म नं नेपाले लिपा थेरवादी धर्म थै नाकं प्रचार जुये मफु ।

अनंलि नेपाले प्रचलित जुया च्वंगु स्वंगुगु बौद्ध धर्म थेरवाद खः, गुकियात स्थविरवाद नं धाइ । नेपाले दकसिबे न्हापां थ्व धर्म प्रचार यायेगुया पुसा पिना बिज्याम्ह श्री धर्मादित्य धर्माचार्यजु खः । वसपोल क्कम्ह नेपालयाम्ह धुरन्धर बौद्ध विद्वान खः । थुकी छुं सन्देह मदु कि यदि वसपोलं थौं तकं भिक्षुचर्या हे पालन याना धर्म प्रचार याना च्वँना बिज्यागुसा भारते बौद्धधर्मया पुनरुद्धारक धर्मपालजु थै नेपाले बौद्ध धर्मया अन्तर्राष्ट्रीय ख्याति प्राप्तम्ह पुनरुद्धारक वसपोल जुइगु खः । अथे नं वसपोलं काषाय वस्त्र धारण याना च्वँना बिज्याबले बौद्धधर्मया मदिक सेवा याना बिज्यागु अपालं प्रशंसनीय जु । नेपालया बौद्ध साहित्ययात वसपोलयागु अपालं देन दु । नेपाल भाषां “बुद्ध धर्म” नेपाली “हिमालयन बौद्ध” व अंग्रेजी “बुद्धिष्ठ इण्डिया” धयागु स्वंगु स्वंगुमक्कि लय्पौया सम्पादक जुया वसपोलं नेपाले कठिन परिस्थिति उत्पन्न जुया च्वंबले नं शाक्यमुनिया सन्देश प्रचार याना बिज्यागु नेपालया बौद्धलोकं गुबलेँ लोमके फइ मखु । थुपि पत्रिकात विशेष कारणं लिपा दिना वँसेलि “धर्मदूत” नेपाल भाषायात नं थाय् बिया “धर्मोदय” पिहाँ मवोतल्ले नेपाले बौद्ध धर्म प्रचार याना च्वँन, गुकियागु गुण व क्वाप नेपाली बौद्ध जनपिनिगु नुगःपाय् अंकित जुया च्वंगु दनि ।

धर्मोदय सभां ला नेपाले बौद्ध धर्म प्रचार यायेगु एका-

धिकार हे कया च्वंगु दु धासां पाइ मखु । भगवान बुद्धयागु निर्मल व शुद्धगु धर्म नेपाले थुलि याकनं न्यँना प्रचार जुल कि सकल नेपालि जक मखु विदेशी बौद्धत नं तचोकं अजुगति चाया च्वंगु दु । थुकिया मुख्य श्रेय धर्मोदय सभायात हे दु । नेपालं पितिना छ्वोपिं भिक्षुपिं, भारते च्वंपिं नेपाली बौद्धपिं व हिन्दुस्थानी भिक्षुपिं मुँना सन १९४४ स सारनाथे क्कगू सम्मेलन जुल, गुकिया फल स्वरूप नेपाले च्वंपिं बौद्ध-तयगु हित व कल्याण यायेगु उद्देश्यं थ्व सभाया नीँ स्वँन । थुबलेसं निसै आतक थ्व सभां उत्साह व तत्परता क्यँना नेपाले बौद्ध धर्म प्रचार यायेगु महत्त्वपूर्ण ज्याय् प्रमुख ल्हा तया वया च्वंगु दु । “धर्मोदय” थ्व सभाया मुखपत्र खः, गुकिया द्वारं थ्व सभां नेपाले बौद्ध धर्म मदिक प्रचार याना च्वँन । “गोरखा पत्र” (सरकारी) तोता नेपाले दकसिबे चल्तिगु पत्रिका थ्वहे खः । धर्म प्रचारया नाप नापं थ्व सभां अपालं महत्त्वपूर्ण बौद्ध साहित्य सम्बन्धी सफूत पिकया नेपाल भाषा साहित्यया धुकू जायेकेगु नं सेवा याना वया च्वंगु दु, गुकिं याना थ्व सभाया पाखे नेपालभाषाभाषी जनता तचोकं अनुगृहीत व ऋणी जुया च्वंगु दु ।

श्री जुद्ध शम्शेर महाराजं नेपालं पितिना छ्वोपिं भिक्षुपिं चिच्चा दंक उखेँ थुखेँ चाहिला हिन्दुस्थान, बर्मा, लंका, आदि विदेशे आश्रय कावँन । थुबले महाबोधि सोसाइटीं थ्वसपोल-पित अपालं ग्वाहालि व सहयोग यात । थ्वसपोल भिक्षुपिं विदेशे अपालं दुखकष्ट सिया बौद्ध साहित्यया अध्ययन याना च्वँन । लिपा मातृभूमिस दुहाँ वये दसेँलि थ्वसपोलपिसं नेपाले धर्म प्रचार यायेगुली सराहनीय बोति कया बिज्यात ।

नेपाले दकसिबे न्हापां काषाय वस्त्र धारण याना प्रव्रजित जुया बिज्याम्ह प्रज्ञानन्द महास्थविरजु खः, गुम्हसित कर्मशील भन्ते नं धाइ । वसपोल अखिल नेपाल भिक्षु महासंघया सभापति खः । वसपोलं येँ, यल, सांगु, भोँ, पनौति, लुबु, वादेश, सुनगू, फम्पि, बलम्बु, द्रम्बु, केपू, बुतौल, तान्सेन, आदि थाय् थासे थःगु प्रभावशील हितोपदेश व धर्म व्याख्यान द्वारा बौद्ध धर्म प्रचार याना बिज्यात व

थौंकं थ्वहे महान ज्याय् निस्वार्थ भावं तत्पर व संलग्न जुया च्वंना बिज्यागु दु ।

धर्मालोक महास्थविर व भिक्षु अमृतानन्दजुपिनिगु अनुपम ग्वाहालि व अपरिमित सहयोग मदुगुसा नेपाले बौद्ध धर्म थुलि याकनं प्रचारित व प्रसारित जुइगुली सफलता प्राप्त जुइ थाकुइ । ल्याय्मह्म भिक्षु अमृतानन्दजु ला नेपाले दक्षिन्ने लोकप्रियमह्म धर्म प्रचारक व कर्मठ कार्यकर्ता हे जुल । वसपोलं थःगु प्रभावशील वाक्शक्तिद्वारा नेपाले असंख्य जनतायागु श्रद्धा व मन बौद्ध धर्मपाखे साला कया बिज्यात । नेपालया बौद्ध जगते वसपोलयात मह्मस्युमह्म सके दये हे थाकुइ । बौद्ध धर्म, बौद्ध शिक्षा, बौद्ध साहित्य, बौद्ध स्थान, नेपाल भाषा, आदिया निंति वसपोलं अपालं प्रशंसनीय रचनात्मक ज्या सम्पन्न व सफल याना बिज्याये धुंकल । नेपालं निष्कासित भिक्षुपित हानं दुत कायेकेगुली, नेपाली बौद्ध जननायात दर्शन बियेकेया निंति अग्रश्रावकपि सारिपुत्र महामौदुल्यायनपिनिगु पवित्र अस्थि धातु नेपाले ह्यकेगुली, आनन्दकुटी विद्यापीठ स्वँनेगुली, नेपाल सरकारपाखें लुम्बिनीयागु शोचनीय अवस्थाया पुनर्निर्माण याकेगुली व थगुने नेपाले हे जूगु विश्व बौद्ध सम्मेलन याकेगुली वसपोलयागु असाधारण व महत्त्वपूर्ण बोति दु । थःगु कार्य कुशलता व योग्यता थौंकन्हे वसपोल धर्मोदय सभाया सभानायो जुया बिज्याना च्वन ।

अनंलि नेपाले बौद्ध धर्मया पुनरुत्थान व प्रचारया निंति अमून्य सेवा व त्याग याना बिज्यापिं माननीय भिक्षुपिं व श्रामणेरपिं मध्ये अनिरुद्ध, महानाम, सुबोधानन्द, शाक्यानन्द, बुद्धघोष, प्रज्ञारश्मि, अग्गधम्म, सम्बर, चुन्द, अश्वघोष, कुमार काश्यप, विसलानन्द, सुदर्शन, आदिपिं; अनागारिकापिं मध्ये धर्माचारी, संघमित्ता, धम्मादिज्ञा, रत्नमञ्जरी, उत्तरा, सागधी, चन्द्रशीला, धम्मावती, आदिपिं व उपासकपिं मध्ये ख० कवि योगवीर सिंह, सुगत सौरभ (बुद्धया जीवनी) या रचयिता म्को महाकवि चित्तधर 'हृदय,' श्री मानदास, साहु भाजुरत्न, धर्मोदय सभाया कोषाध्यक्ष श्री मणिहर्षज्योति,

नेपाले...]

आदिपिं नां काये बह जू ।

नेपालयापिं बौद्ध जनताया उपरे हितचिन्तक व सहानुभूति दुपिं विदेशी बौद्धपिं मध्ये चन्द्रमणि महास्थविर, भदन्त आनन्द कौशल्यायन, राहुल सांस्कृत्यायन व नारद महास्थविर उल्लेखनीय जू । थ्वसपोलपिं सकलें बौद्ध साहित्याकाशे प्रकाण्ड विद्वानपिं खः ।

चन्द्रमणि महास्थविरजु ला प्रायः नेपाले दक्को भिक्षु, श्रामणेर व अनागारिकापिनि श्रद्धेय महागुरु हे जुल । वसपोल कृमि बर्मा निवासी भिक्षु खः । अथेसां वसपोलया अपालं दँ कुशीनगरे हे जक धर्म प्रचारया निंति बितये जुल । सन १९४४ स छको शिष्यपिनिगु आग्रहं धर्म प्रचारया निंति नेपाले बिज्यात, गुबले आनन्द कुटीया निर्माण जुया च्वन । अनयाम्ह दुरु लोहँयाम्ह बुद्धमूर्ति वसपोलया हे प्रीति उपहारया चिं खः । शुरूनिसें नि दँ न्ह्यो तकं वसपोलं धर्मोदय सभाया सभापतित्व ग्रहण याना च्वंना बिज्यात ।

भदन्त आनन्द कौशल्यायनजुयात ला नेपालया बौद्धलोकं बांलाक हे मह्मस्यु । वसपोलं नं धर्मोदय सभा स्थापना जुसें निसें वंगु दँ तकं उपसभापति जुया सभाया उद्देश्य व हरेक ज्याखँ सुचारु रूपं प्रतिपादन याना च्वंना बिज्यात । थौंकन्हे महागुरु चन्द्रमणि महास्थविरजु नापं वसपोल नं थ्व सभाया धर्मानुशासक जुया च्वंना बिज्यात । वसपोल थगुने बर्माय् जूगु स्वंगूगु विश्व बौद्ध सम्मेलने धर्मोदय सभापाखें नेपालया प्रतिनिधि मण्डलयाम्ह नायो जुया बुद्ध सम्बत २५०० दँ क्यंगु उपलक्षे नेपाले जूगु प्यंगूगु विश्व बौद्ध सम्मेलनया निमन्त्रणा ज्वंना बिज्यामह्म खः ।

महापण्डित राहुल सांस्कृत्यायनजु ला विश्व विख्यात अन्वेषक व बौद्ध साहित्यया सुविख्यातमह्म प्रबुद्ध विद्वान् हे जुल, गुम्हसयागु परिचय थन बिये मागु मदु ।

नारद महाथेराजु सन १९४४ स नेपालया निंति लंकायागु शिष्ट मण्डलया नायो जुया नेपाले बिज्यात, गुम्हसया ग्वाहालि व कुतलं नेपालं पितिने धुंकूपिं भिक्षुपित हानं मातृभूमिस दुहाँ वयेगु सौभाग्य प्राप्त जुल । वसपोलं नेपाले

[१११

सर्वज्ञ धातु स्वर्णना “लंका चैत्य” छगो नं स्वर्णना थका बिज्यात । वसपोलयागु हे प्रयत्नया फल स्वरूप नेपाले च्वंपि सारा बौद्ध जनतायात नेपाल सरकारया पाखें स्वांया पुन्हीया त्रि पवित्र दिने सार्वजनिक छुट्टी प्राप्त जुल ।

उक्त सकल भिक्षु, भ्रामणेर, अनागारिका, उपासक आदिपिनिगु सामूहिक सेवा व भ्वाहालिया फल स्वरूप थ्व थेरवादी बौद्ध धर्म नेपाले थौंकन्हे बांलाक व बलाक हा काये धुंकल । किण्डोल, आनन्द कुटी, श्रीघः बिहार, सुमङ्गल बिहार, पाल्पा, तान्सेन, बुनौल, पोखरा, भोजपुर, आदि थाय् थासे यागु बिहारं थ्व सर्वतोभद्र जुइगु धर्मया प्रचार व प्रसार जुया च्वंगु दु । नेपाले स्वांया पुन्हीया त्रिपवित्र दिने भगवान बुद्धयागु थ्व प्रेम व अहिंसाया सन्देश कॅना धर्मोदय सभां देँ देँसं धुमधाम नकसां उत्सव व समारोह न्यायेका वया च्वंगु दु ।

नेपाले थुकथं धर्म प्रचार जूगुया हे थ्व फल खः कि नेपाली बौद्धपिनिगु आग्रहे २००८ साल कार्तिक २० गतेया शुभ दिने धर्मोदय सभाया तत्त्वावधाने सारिपुत्र मौद्गल्यायन अरहन्तपिनिगु पवित्र अस्थिधातु थन बिज्याकल अले थुकिया नेपाल सरकार व जनतापाखें अभूतपूर्व नकसां सत्कार व स्वागत जुया वन । येँ, यल, खोप व भौंते नं भारी छाँटं जात्रा याना थ्व पवित्र धातुया सन्मान व प्रदर्शन जुल । प्रायः न्या लखें मयाक जनतां थुकियात थःपिनिगु श्रद्धाञ्जलि लःन्हात । छुं देँ न्ह्यो तकं थन बौद्ध धर्मयात पराकाष्ठाय् थ्यं कृत्यला तःथाय् आ थुलि याकनं थ्व धर्म प्रचार जुया थ्व धातुया थुकथं अपूर्व स्वागत जूगु नेपालया बौद्ध इतिहासे कम महत्त्वपूर्णगु घटना मखु ।

राजनैतिक क्रान्तिया लिपा नेपालया परिस्थिति एकदम हिल । राणाशाहोया अन्त जुया भीगु देशं प्रजातन्त्रवाद पाखे पला ल्ह्यल । प्रजातन्त्र प्रेमी स्वर्गीय जुजुश्री ५ त्रिभुवन-जुं आधुनिक जगते सर्व मङ्गलमय बौद्धधर्मया विशेष महत्त्व व आवश्यकता थुयेका बिज्यात । नेपाले खास याना हिला च्वंगु शासन व्यवस्थां उत्पन्न जूगु परिस्थितिस सुख शान्ति

हयेगु कामनां वसपोलं नेपाल नरेशया हैसियतं भगवान बुद्धया प्रधान शिष्यपिं सारिपुत्र मौद्गल्यायन पिनिगु पवित्र दुर्लभ धातुया निःशंक भव्य स्वागत यायेगुली न्ह्यज्याना बिज्यात, नाप नापं थ्वहे स्वागत सभाया नं सम्माननीय सभापतित्व ग्रहण याना बिज्यात । वसपोल धर्मोदय सभाया परम आदरणीय संरक्षक नं जुया बिज्यात । थुलि जक मखु, लिपा वसपोलं थःगु राज्य काले विश्व बौद्ध सम्मेलन नापं यायेगु कोछिना बिज्यात । तर अत्यन्त हे दुखपूर्णगु खं खः कि थ्व अतिकं तःधंगु व भिगु ज्या पूर्वके मलाकं थः सुयोग्यम्ह शाहो उत्तराधिकारीयात थ्व महत्त्वपूर्णगु ज्या चियेका वसपोलं निर्वाण-पद प्राप्त याना बिज्यात ।

अत्यन्त हर्षया विषय खः कि वसपोलया हे सुपुत्र श्री ५ महेन्द्रवीर विक्रम शाहदेवजुया उदय काले अन्तर राष्ट्रीय दृष्टि महत्त्वपूर्णगु प्यंगुगु विश्व बौद्ध सम्मेलनया शानदार नकसां संपन्न जुल । सकलस्यां खँना व सिया वया च्वंगु हे दु कि थुकिया निंति थुम्ह उत्साही ल्याय्-म्हम्ह भिम्ह जुजुं मागु तक सुप्रबन्ध याना बिज्यागु दु । वसपोलया शासन काले लुम्बिनीया यथोचित कदर जुया छगू प्रकारं थुकिया कायापलट हे जुये त्यंगु दु । वसपोलं आकांक्षा जक याना बिज्याइगु मखु, ज्या हे पूर्वका क्यँना बिज्याइगुया थ्व उज्ज्वल उदाहरण खः कि थौं न्हियान्हिथं बांलाक रचनात्मक ज्या जुया लुम्बिनीया पुनरुत्थान जुया वया च्वंगु दु । सन १९५६ या १९ फरबरी बौद्ध इतिहासे अविस्मरणीय दिन खः, गुखुन्हु वसपोल स्वयं अतीत पावन लुम्बिनीस सवारी जुया बिज्याना सरकारयापाखें अन निर्माण जुयावं च्वंगु मन्दिर, धर्मशाला, रेष्ट हाउस, लँ आदिया निरीक्षण याना बिज्यात अले थ्व महान ज्या छुँना छुँ अंशे पूर्वगु स्वया बिज्याना सन्तोष प्रकट याना बिज्यात । लुम्बिनीस वसपोलया ऐतिहासिक यात्राया स्मृतिस्वरूप तइगु महेन्द्र स्तम्भया वसपोलं थःम्हं हे नां स्वँना बिज्यात । अले वसपोलयागु भव्य स्वागतं लिपा अन जूगु छगू सभाय् सभापतिया पदं सार गभित भाषण बिया बिज्यासे वसपोलं स्वंगु

फुकी

श्री धर्मरत्न 'यमि'

वेखामांसिया याकः काय् लाखेकाजी, गुम्हसिया धात्थें-
यागु नां ला धीरमांसि खः, भिन्हेदँ फुना भिन्च्यादेँ छु
च्वन कलापिनि त्या नं प्यह्य थ्यन । पिने गोह्य दु व वया
पासापिसं जक धाय फइ । लाखेकाजी उमेरया बखते लागोलं
लाना, न्हाय् छाइसे च्वना मिखा नं गोगोलासे बां नं साप
हे ला । काजीया याकः काय्, धेबाया ला छु भुखा !
गुम्हं बांलागुलिं लोवना, गुम्हं धेबाया नँदया, भिपिं नं मभिपिं
नं बांबांलापिं त्यासेचा, नच्चा त्यासेपिं मिसात वयाथाय् उफो
खाने भम्बः भुनि थें भुना च्वनिगु । आतक क्कह्येस्यापाखें
नं मचा मदुनि । कला आपा जूगुया कारण थव नं क्कगु
जुया च्वन । “अपुताया गति लाइ मखु” धयागु शास्त्र वाक्यं
बौह्य काजी साहेवयात ख्याकं ल्यु थें लिना च्वन । काजी
साहेवया दाजु-किजा गुह्य व तता-क्यहें न्याह्य दु—ब्याक्कं
ब्यागः ज्वी धुंकल, व बिया छ्वे धुंकल । बापिं व मबापिं
फुकीत चय्हुं याइ मखु । च्यो-भ्वातिं, फुकी-बाकाय् थःथिति
व इष्ट-मित्रपिसं उत्तिकं छें लिमलाका च्वनिगु । लाखेकाजी
छैयागु ज्या-खँय् मिखां छको हे बोगु मखु । थः मां व
चिरिमां याना मांपिं जक हे वया खुह्य दु ।

लाखेकाजी स्त्रीदँ दत । वैद्य दागदरं प्वंगु मखु ।
रवाफयागु खँ नेपाले नां दं । नीन्याह्य स्त्रीह्य पासापिं
अमित चाकरीवाल धया छोसां पाइमखुपिन्त क्कगु क्कगु साइ-
किल न्याना बिया तःगु दु । सुथे व जाथ्वी इले क्कको कि
तुन्हिख्यले कि क्काउनी साइकिलवालत जः खः व ल्यु ल्यु
तया लाखेकाजी मत्ताह्य सल गया चा ह्यु वने माः । वयागु
खँ न्यना जुजुपिसं हे मे वां न्याना च्वनिगु । गुलि मिसा-
गुलु उलि हे गाना बजाना नं गुलु जूगुलिं लाखेकाजी न्ह्याम्हे-

स्यां उतिकं यो । लोकं ह्या । काजी साहेबं काय्यात क्कको
हे छुं खँय् न्वागु मखु; मांपिसं क्कको निको छुं-क्कां धा तर
काजी साहेबं छुं मधागुलिं लाखेकाजीं भन हेपे याइगु
जुया च्वन ।

बौह्य व मांह्य सल्ला याना थें च्वंक प्यन्हु मपाक्क सिना
वन । मेपिं प्यह्य ला न्हापां तु सी धुंक्कुगु जुयाच्वन । त्यं
दनि बौह्यस्या दके योह्य चिरिमां ! वैस स्त्रीदँ ति दुह्य ।
धुकूया ताचा वयाके हे । नां दंक जालिह्य मोति विचारि
धयाह्येसिया म्हाय् ! हा स्वया हः वनी धयागु उखानयात
त्वेक व मिसा भातह्येसिगु दँकिला जक सिधय्व दुधं जुक्क
व्येक्कुं च्याना थःछें वना विल । लाखेकाजी इतःमितः कन ।
दागदर वैद्यं धागु नय् मफया वन । कलापिन्त थःत नं
अने तने त्वयं छ्यो ल्हना इल । दके चीधिकःह्य कला क्कह्य
जक ज्वीक ब्याक्कं सिना वन । मिसा साप भिं, गुरुबाज्या-
पिसं कथें भातयात यो भापीह्य । दुहाँ वइगु गनं मरु—
म्यु म्यु ननं छें क्कखा जक त्यं दनि । सलंसः धया थें मिसा-
भिजं धुरा-मचां भः भः धाया च्वंगु छें उखें द्राड द्राड थुखें
द्राड द्राड भिंभांमभां दना ग्यानापुसे च्वना वल । की को
क्कह्य दुहाँ वोगु मखु । छें नं मी मागु हबिगत वल । त्वे
भन भन ग्याना पुया वल । हिसि पिज्वेक बांलाह्येस्या
ख्वाले, म्हे कैया कै जुया वँचुसे हाकुसे च्वना वल । धोगी
नवेक नवोगुलिं ला भन सुं हे मवल । धच्चासां मचासां
सह याना सुसा-कुसा याना च्वंह्य व हे कला क्कह्य ! ससः
किजापिं गबलें गबलें वो । खंपुनिसें वेमागुलिं वइगु तापा ।
छें मिया दां पुले पाले याबले प्यसः ति जक त्यो वल । उलि
दां ज्वना निह्य त्यपुलिं कंगया सतले च्वं वन ।

गुगुं दिशाय नं लाखेकाजी आशायगु जः मखन ।
 न्हापायागु खँ ज्या ब्याक्कं वया नुगले दना वल । तोलः
 कना च्वंगु भिखाया न्होने बाइस्कोप थें खन्य दया वल ।
 पासापिं, चाकरीवाल, इष्ट-मित्र, थःथिति, दके लिपा लुमना
 वल, फुकीत ! गुपिं फुकीतय् गुबले थःगु छें जा नय् म्वा
 वसः थहं दयके म्वा, गुम्हं ब्वाया ल्यू ब्वा, दाजुया ल्यू
 दाजु कायया ल्यू काय्, धका मुसु छथु जक तःसां छु जुल हां
 दागदर वैद्य सःता ह्य् ला ? फंलागु वासः ह्य् ला धका
 भुं वइगु । थौं वहे पासा, इष्ट-मित्र, चाकरीवाल, नोकर
 चाकर ला म्वाल का, थव फुकीत धापिं गुमिसं “थः हे ला-हि
 मी छु पाःपिं” धका छ्यले तय् ला मुले तय् ला या वया च्वंपि
 छहं हे थौं न्होने मखंबले लाखेकाजी थः नापं च्वंच्वं ह्य कलाया
 ला ज्वना साल, कलाम्हं खँ थवल । “छिमि किजा वया
 च्वंगु दु मखु ला ? थन छको सःति” धका धाल । ससः-
 किजाह्य नं वल । लाखेकाजी वयात छता ज्या ब्वल, तर
 थव खँ सुयातं मकनेगु नं खँ न्यंकल । ससः किजाह्यं ‘छाय्’
 धका छको हे मन्यसे कंस खुन्हु हे म्हत्वी कस्सिक चिना तःगु
 जागु निपा मिहचा हया बिल । थव खना विरामीया ख्वा
 भचा चकन । मफु मफु थःगु छ्यौं चिला थव मिहचा जवे
 छपो खवे छपो फुंगया तःले तय्के बिल । व मिहचाय्
 चाचागु चीज दु जुइ धका मिहचाया कापः बान्कि बांलाक
 हे सी दु ।

“प्यसः दामे स्वसः कुहाँ वे धुंकल, आ न्याके-निके
 छवेत न्येतका बिया छवे ल्यना” धका कलातं न्यंकुगु तायवं
 लाखेकाजीया नुगले चुपिं सू थें स्यात । वाक्कु छिना सह
 यान, लः छथुतु त्वन । अबले हे कांछा ककाया काय्
 साधुमान् सिं मिहतुं मिहतुं अन थ्यंकः वल । दाजुह्येसिगु
 ख्वा जक त्वलहँ स्वया नं हे मवासे वने त्यंह्येसित “ए बाबु,

छिमि मां ब्वापिं छको थन वा धाल, धका धा न्हां; जि सुं
 दुगु मखु, थव जिगु फुंग तःले निपो दां दनि, सुयातं मथी-
 कानि, जि मसीतले सुयातं थीके नं मखु, छाय् धासा थव
 निपो दां जिगु निपा खँ थें हे खः । उकिं जि ग्याना च्वना
 थव दां जिगु न्हो छिमिसं फुकी !.....” थव खँ न्यना छ्यौं
 छको ल्हुकुक याना किजाम्ह वन ।

यो ब्वा, लाखे दाजु उसाय् मदुम्हेस्या फुंगः तःले थत्थाय्
 पोगु दां-पो निपो खना । छंत छको नं वा धागु दु धका
 बौद्धेसित कन । काय्ह्येसिगु खँ न्यना बौद्ध लाखेकाजी
 सो वन । थव खँ मेपिनि नं न्हायपने दुहाँ वंसैलि इपिं नं
 लाखेकाजी विचा या वन । थुगु हे प्रकारं भन्दै ब्याक्कं हे
 फुकीत अन थ्यन ।

“फुंगः तःले च्वंगु थव दां-पो निपोले छता छिमिसं जि
 मसीकं थीमते । जिगु सेँ-स्वं हे थव—छिमिसं फुकी ।” बराबर
 थये धका बिरामी हाला हइगु । फुकीतय् धासा दां-पो
 खंसैनिसें पिनें नुगः मक्खिखा ज्याना च्वंसां दुनें मुसुमुसु का ।
 आ इमिसं विचा-संचा जक मखु सुसा कुसा नं याना हल ।
 त्वे तःचो ज्वीव ज्वीव द्योभाजुपिं हया रूदी पाठ याकइगु,
 उकीं नं मज्युसा गुलिसिनं गुभाजुपिसं धारणी ब्वंके हइगु ।
 त्वे भन भन स्यना वन । फुकीत ब्याक्कसिनं राम राम धका
 भुनु भुनु हाला हल । लाखेकाजी फुकीत ब्याक्कसित छको
 स्वया—“थव निपो जिगु सेँ-स्वँ थें ग्यंगु छिमिसं फुकी,
 छिपिं फुकी ।” धाधां सासः तोतल ।

फुकीतसें फुकी फुकी धका सुयातं थीके मबिसे फुंग तःले
 तया तःगु दां-पो प्वंकलं मोह पाय् चागु त्वइक ताकुचां इला
 तःगु ल्यप-बाकू छ्वारारा पिहाँ वल । फुकीत सकले खवे ला
 न्हिले ला जुया वं वयात, वं वयात स्वया जिह्ल जुया
 च्वन ।

कोइला

श्री पुष्पभक्त मल्ल, माइनिंग इंजीनियर

पुलां पुलांगु खँ खः, भूगर्भशास्त्री भाजुपिनि विश्वास दु कि प्रकृति मातानं कोटि कोटि दँ न्हापा कोयला दयकल । अबले आ थै मखु । विषयातीत लः फय्या प्रभावं थव संसारे सुं मनु धका जन्म जूगु मखुनि, कारण अबलेयागु वातावरण मनु म्वानाचवने फइगु पत्तियागु मखु । प्रकृतिया विकास कथं मनु स्वया गुलिखे दँ न्ह्यो हे घाय्मा सिमा बुया वल । थबलेया सिमा साप हे ततःमा । लुमुगु निभा व रस दुगु वाया समयोपयोगी ज्यां याना आ थौंकन्हेयागु गुंया सिबे अबलेया जंगल गुं आपालं ख्वातुसे च्वं ।

मनु मदुनिबले सिमा दु धका गथे सिल धका न्यने फु । ध्याचले पला तयबले पालिख्वाय् सी दइ । व पालिख्वाय् निभालं गन कि छाना वइ अथे हे व सिमायागु नं चाय् दुना-च्वंगु चि आदि छुया वल । अले भूगर्भशास्त्र वेत्तातय्सं अनवरत कोशिश याना छगू छगू दतले अजागु खँ सीकेगु स्वत ।

निभालं मखयकं वाउंगु वस्तु बांलाक बुइ मखु । अप्पो निभा थिना, अप्पो हे वा वल धासा अनयागु सिमा घाय्मा नं तसकं ततःमा ज्वीक बुया वल । अले थुकि कोइलाया मुख्यगु तत्व कार्बनं भरपूर याना बिल । अजागु ख्वातुगु गुं जंगल, हुकें जुल बढे जुल, हानं गना वन । एवं क्रमं स्याउला सिंया ख्वातुक बः बः दया वल । गुबलें लखं तोपुल, गुबलें भ्यादनालं ल्हात, थथे हे जुजुं द्रलंदो दँ फुत । दँ पुला वलिसे थव स्याउला, सिमा आदि कहया, चना, ध्वगिना वन । समयया परिवर्तनं याना गनं गा वन, गनं थथ्याना वल । गा वंथाय् लः दुहाँ वन । न्या आदि जलजीवया नं जन्म जुल । थिमिगु क्वेकी नं

पँ चिच्युं, बःबः खाना वल । लः फसं त्वहँ आदि वस्तुयात उखे थुखे मदयक यंकाबिल । त्वहँचात थिथि त्वात । नचुगु जक पँचा जुल । बेला बेलाय् ज्वालामुखी आदि पर्वत तज्याना धू खरानि आदि सुपाय् थै ब्वल । लखे लागु जक कसिया वन, जमीने लागु जक धूया धूतुं जुया च्वन । खुसि बुलुगु लः च्वीका हःगु कसिया भयतना थै जुल व लिपा आपालं दवावं याना स्लेटया त्वहँः व फिल्वहँ आदि बने जुल ।

सिंया व धूया बःबः चतामरि पँचिनेबले थै तकि तकि पँ चिना वन । चतामरिया दुने ला, न्या, खँ, मुस्या तथा तय् थै सिंया व त्वहँःया पत्रे न्या, खँ, की, आदि जल जन्तु प्राणीत नं काना, सिना वन । थुकथं गबलें वाउंगु जंगल, गुबलें ध्वगीगु-स्याउला सिं हानं गबलें च्वे व गबलें क्वे लाना युग युग हिला वन । न्हापांनिसै आतक याना पृथ्वीया प्वाथे गुगुं गुगुं थासे फिप्यतँ फिन्यातँ तक नं दुगु जुया च्वन । गनं गनंयागु कोइला थीवं चुंचुं दने यो धासा गनंयागु सिंया सिं तुं जुया च्वंगु नं दु । भिमिगु कोइला ज्वीत अनेक परिवर्तन व सुधार नं ज्वी मालाच्वन । कागु त्वहँतं तसकं काका कस्यला तल कि काना वइ व कागुलि याना कोइलाया दुने च्वंगु कुं तनावनी । अले कोइला भेनभन भिना छाना वइ ।

न्हापां ला मनुखं मि धयागु हे मस्यू, आ थै अबले छुया बुका नय धयागु दुगु मखु, न्हागु नःसां कचिकं हे नइगु जुयाच्वन । लिपा लिपा क्रमशः मेमेगु ज्ञानया नापं मिया उपयोगिता नं थुया वल । थबले तक नं कोइलां मिया ज्या न्यू धयागु मस्यूनि । खालि सिं स्याउला छ्वेका हे जक मि छ्वेका च्वन । काइष्टया जन्मसिबे ३०० दँ न्हापा ग्रीकया

सुप्रसिद्ध वेदान्ती ठिओफ्रस्टस धयाम्ह भाजु कृष्णस्यां हेंगवा
 थें मि च्याके ज्युगु हाकुगु त्वहँयागु वर्णन याना वंगु दु ।
 उकि व त्वहँयात अन्ध्रोसेस (Anthracites) धका नां छुना
 तःगु जुया च्वन । गुकिया कारणं हे सर्वोत्तम कोइलाया नां
 आन्ध्रासाइट जू वोगु ज्वीमाः । इंगलायण्ड मुलुकया थौंकन्हेया
 मास्टर दे च्वंथाय् पुलांगु मानकुनियम धागु रोमन
 कालया कृगू देया भग्नावशेषे कोइला व उकिया नौ नं लुया
 बल । इंगलायण्डे व कोइला लुइकुगु नं रोमनतयसं हे ज्वीफु ।
 भेनिसया कृष्ण सुप्रसिद्ध जात्रु मार्कोपोलो भाजुं नं चीने हेंगवा
 थें च्याके ज्युगु हाकुगु त्वहँःया खँ नं च्वया तःगु खः । तर
 वेकःया आपा थें खँ पत्या ज्वी वहःगु मखया वेकःया पासा-
 पिसं अथें ख्या थें नी थें याना थुकी छुं महत्त्व मव्यू । लिपा
 चीनया कोइला खानिया बांलाक ज्ञान दया वसैलि तिति
 मार्कोपोलो भाजुया खँ धात्यें खः धका भापिल ।

फिन्हेगुगु शताब्दी अमेरिकाय् न्हापां कोइला लुल ।
 उकिया संच्क्रदँ लिपातिनि आन्ध्रासाइट कोइला ल्वीकल
 तर व कोइला ल्वीकुपिं भाजुपिसं थुव थपायसकं ज्याय् ख्यले
 दइ धयागु खँ शायद हगसे नं खंगु खइमखु । नायूगु कोइला
 थें थव कोयला च्याके अःपु मजू । सन् १७९२स कृगू घटना
 जुल, अलेतिनि थव सर्वोत्तमगु च्याकेगु पदार्थया गुण प्रकट
 जुल । नेचो आलेन धयाह्ण छह्ण शिकारी भाजु शिकार
 भित्तः भाबले गनं गुइँ बास लात । सिं माला मि छ्वेका
 गुफाचा कृगुली द्यन । चान्हे तां न्वया वोगुलि दना सोबले
 हाकुगु त्वहँः फुकं हाना हाना च्याना च्वन । थुगु कथं

पृथ्वीया कृगू खण्डे आन्ध्रासाइट लुल ।

कल सामान व मनूया ल्हाया बलं पृथ्वीया गर्भे च्वंगु
 कोइला थकाय्त निहयान्हि द्रलंद्रो खनेल भाजुपिं निभा
 धयागु स्वे खने मदुगु चाया तःले सलंसः फूट कुहाँ वना, दुहाँ
 वना ज्या याना च्वन । चाया तःले हे चिचीधंगु गां थें
 दयका रेल मोटर आदि तकं चले याना च्वन । तर ग्याना-
 पुगु खँ कृता छु धासा गबलें गबलें सलंसः मनूत ल्हाना सी
 यो । अथे जूसा नं थव कोइला आपालं ज्याय् ख्यले ज्युगु
 कारणं याना कोइला खानिया ज्या घटे ज्वीया पलेसा उत्तरो-
 त्तर भंभं बढे जुजुं वना च्वन ।

साधारणतः भुतुली जा थ्वीगु निसें कया न थें जागु
 कृगु धातु नं लः थें छ्वालुकेत तक नं थवं ज्या व्यू । मेगु
 रेल, कल-कारखाना चले याय्गु, रासायनिक परिवर्तनद्वारा
 वासः दयकेगु रंग दयकेगु, ग्यास मत च्याय्गु, अलकतरा
 दयकेगु आदि ततःधंगु ज्या नं कोइलां भीत ब्रिया च्वन ।
 उकि थौंया थव वैज्ञानिक युगे कोइला मदुगु देश ला कृखें
 गरीब धासां ज्यू । ततःधंगु उद्योग थव हे कोइलाद्वारा चले
 जुया च्वन । भारते थःगु हे देशे कोइला दुगुलि थव न्यादँ
 खुदँया भित्ते हे गुलि उन्नति याय् धुंकल थव भीसं न्यना खना
 हे च्वना ।

भीगु नेपाले नं कोइला मदुगु मखु तर गन दु, गुलि दु
 धका बांलाक सीका उकि ज्या काय् फुगु मखुनि । भीगु
 मुलुक नं उन्नतिया लँय् हासा हासां न्हा वनेत कोइलाया
 यथायोग्य उत्पादन याय्गु परमावश्यक जू ।

ज्वलापासा
 १०५०

थःथःगु लँय्

श्री भरतलाल राजभण्डारी

वागमती न्ह्याना च्वन । चाकः चाकः नया प्याखं प्याखं हुला किसिम किसिमया पदार्थ ल्येहेँ ल्येहेँ प्वीका गुलिं चीका गुलिं च्वीका उखे थुखे हित्तु हिला न्ह्याना हे च्वन । जवं खवं सिमा लोहँ आदि ब्याक्क अचल जुया स्वया च्वन । इमिसं मस्यू थ्व चंचल खुसि-चिया लक्ष्य व विशाल समुद्र खः धका ।

खुसिधिके ल्यासे ल्याय्महत छथोलं पिकनिक धुमधामं न्याय्का च्वन, परस्पर रसरंग अनेक याना । मस्त यौवनया उमंग उल्लास उत्साह उन्माद ब्याक्क भय्मय् बिया पिज्वया च्वन । वसन्तया स्वच्छन्द फसं सूर्यया मध्यान्ह किरणं स्वच्छ यौवनया मधुर सौन्दर्य गाक्क प्रदर्शित याना च्वन । वागमती न्ह्याना हे च्वन, चाकः चाकः नया प्याखं प्याखं हुला ।

खुसियामे कू ज्वना क्कम्ह ज्यापु दाजुं बुँ पाला च्वन, भ्वाथःगु सुर्वा पुलि पुलि तक्क थथसाला । धरती माताया अनन्त दुकुटीं योग्य पुरस्कार विजय याय्त मखा जुइ । सूर्यया तीक्ष्ण तापे वैगुं कपालं चःति नाःनाः वैच्वन । अथेसां

वसन्तया स्वस्थ फसं जिक्को सिचुकेगु फक्को प्रयत्न याना च्वन । वागमती न्ह्याना हे च्वन किसिम किसिमया पदार्थ ल्येहे ल्येहे प्वीका गुलिं चीका गुलिं च्वीका ।

दिपे सीम्ह क्कम्हसिगु दाइ संस्कार जुया च्वन, सन्तप्त परिवार ब्याक्कसित असह्य विलाप याका । मुक्त आत्माया पूर्वगु जिन्दगी थःथःगु संक्षिप्त समीक्षा पालंपा प्वंका च्वन । सूर्यया प्रचण्ड प्रकाशे स्मशानया कुं विभिन्न आकार क्यना च्वन । अथेसां वसन्तया निरंकुश फसं उखे थुखे मदयेक प्वोका यंका च्वन । वागमती न्ह्याना हे च्वन, उखे थुखे हित्तु हिला ।

अबले हे खुसिसिथे “भावना व कर्तव्य” या प्रबल व्याख्या जुया च्वन, श्रोतागण सकलयाके भक्तिभावया खुसि वा न्ह्याका । अथेसां सत्यता व संकल्पया सवा इमिसं मथूनि, व्याख्याया प्येय मलूनि । वागमती न्ह्याना हे च्वन, थ्व ब्याक्क घटना खंछू मखंछू याना, थ्व ब्याक्क कहानी ताछू मताछू याना । अम्ह नं वागमती न्ह्याना हे च्वन, थःगु अटल गंभीर लक्ष्य ज्वना ।

‘धर्मोदय’या ग्राहक जुया धर्म, भाषा, साहित्य,
संस्कृतिया उन्नति व प्रगति हया दिसँ ।

जीवन खाँ

श्री वर्णवज्र वज्राचार्य, भोंदे

विशाल सुन्दर भवयागु क्यवे
प्रकृति मालिनी तःगु पिना मा
प्रदर्शनी थें ब्वे हल खंला
सुखद मनोहर जीवनया खाँ ।

समय समयया लः सा व्युब्धुं
विचा व प्रकृतिं यानावं च्वन,
मचा मां खना मुसुहुं न्ह्यू थें
है वल सुन्दर जीवनया खाँ ।

प्रेम वियोगं न्हीका ख्वेका
तैतल प्रकृतिं हृदय-उम्हाने
मृत्यु व गोफय् वया अचानकं
यंकल प्वीका जीवनया खाँ ।

—:०:—

लेखक

विशेष सूचना

‘धर्मोदय’ या वंगु दंनिसें ग्राहक चन्दा फूपिं महानुभावपिसं थ्व अंक थ्यना
नं ग्राहक चन्दा विया मदिल धासा पत्रिका छ्वया ह्यगुली ‘धर्मोदय’ थःत
असमर्थ भापी ।

—व्यवस्थापक धर्मोदय

सम्पादकीय

‘धर्मोदय’यात कविता, कहानी, निबन्ध आदि लेख न्हू लेखक-लेखिकापिनिपाखें बराबर हे प्राप्त जू। थ्व भविष्यया भिंगु लक्षण खः। तर कृता खँ छु धासा साहित्य क्षेत्रे दुहाँ वेत तम्से जुया न्ह्यज्यापिं नव लेखक-लेखिकापिसं गुलि मेहनत याना, न्ह्यपु नायूका, आशा व उमंग नुगले घाना, थ्व लेख ला अवश्य छापे जुइ धका दृढ निश्चय याना छ्वया हःगु लेख नं सम्पादकया निष्ठुरतां याना धायू ला वा थःगु हे लेख कातु मज्जुगुलिं धायू प्रकाशित ज्वीगु मखु। निला खला तक ला धर्मोदयया न्हूगु अंक पिहाँ वो पतिकं थःगु लेख नं थुकी ला अवश्य दइ धका हथायू चाचां खइ तर थःगु लेख मखन कि न्हापाया आशा व उत्साह निराश व निरुत्साहे परिणत जुइ। अले गुलिसिनं गुलिसिनं ला च्वेगु हे नं दिना छ्वइ—फच्छया ! थ्व दोष सुयागु सम्पादकयागु ला कि न्हू लेखक-लेखिकापिनिगु थ्व विचारणीय खः।

भी नव लेखक-लेखिकापिसं कविता च्वइ, कहानी च्वइ, निबन्ध च्वइ तर आपासिनं थमं च्वयागु विषयया लक्षण ग्रन्थ प्वीका स्वेगु, उगु उगु विषये नां दंपिं महान लेखक, समालोचकपिसं च्वया तःगु सफूया गहन अध्ययन यायूगुपाखे आपा ध्यान न्यू थें मच्चं। अले थुकिया फल थ्व हे जुल कि कविता च्वया नं छन्द व मात्राया ज्ञान मदइगु, कहानी च्वया नं कहानीया आदि, मध्य, अन्त्य गथे ज्वीमाः मसीगु, तथा निबन्ध च्वया नं निबन्ध च्वेत छु छु उवलं ता लाके माः मथ्वीगु। न्ह्याह्न न्ह्याथायू वंसां न्हापां थः वने त्यनागु

लँपु बांलाक सीके माः, अले जक लँ मदायक थःगु लक्ष्ये थ्यंके फइ। थथे हे साहित्यया क्षेत्रे नं पूर्ववर्ती लेखकपिसं छ्यला वंगु लँपुया अनुसरण याना वने माः, अले, जक लँ द्वनी मखु। थः नं समर्थ जुल कि मेगु न्हूगु हे लँपु त्वीकेगु धयागु मेगु हे खँ खः।

साहित्य नं कृगु कला खः। साहित्य कलां जीवने कृगु प्रकारया अद्भुत आनन्द बिया, विकासया लँप्वी न्ह्याकेयंकइ-गुलिं थ्वयात विद्वान्तयसं श्रेष्ठ कला माने याना तल। साहित्यया ज्या मनुतयत केवल मनोरञ्जन जक यायूगु मखु कि सद्वृत्तिया पाठ स्यना आदर्श रूपं जीवन सुधार यायूगु नं खः। अतएव केवल इच्छा यायवं साहित्यया निर्माण जुइ मखु। कला व संगीते सफलता प्राप्त यायूत दंदंया साधना व तपस्या माः थें हे साहित्ये नं माः। अभ्यासया सुयीं लुल धासा प्रतिभाया उषा अर्थे स्वतः हे वइ।

थौं-पुसा पिना थौं हे मा बुइ मखु। अथे हे शुरु शुरुयागु लेख नं कृकलं बांलायू थाकु, थथे धका च्वेगु हे दिना छ्वेगु बुद्धिमानी मखु। थौंया पुसा कन्हे विशाल वृक्ष ज्वी तिन, थथे हे थौंया नव लेखक नं कन्हेया महाकवि, विश्व-विख्यात लेखक ज्वी फइ। मुख्य खँ थ्व हे खः, न्हापां कृपु निपु थःगु लेख क्वापे मजुल धका हडबडे चायू मज्यू, निराश ज्वी मज्यू। नियमित रूपं अध्ययन याना, स्वतन्त्र विचार याना अखण्ड अभ्यास यात धासा क्नु न्हापा वा क्नु लिपा थःगु साधना अवश्य सिद्ध जुइ। आशाया सा बिया तःगु प्रयास स्वीमाय सफलताया स्वां हइ।

सफू परिचय

नसंचा—लेखक स्व० मञ्जुश्रीलाल श्रेष्ठ। प्रकाशक—

श्रेष्ठ प्रकाशन, यल, नेपाल। मूल्य-रुमोह

श्व खरसांगं पिहाँ वोगु 'नेवा' नांगु नेपाल भाषाया लय-पौया सम्पादकयागु लेख संग्रह खः। श्व सफुली कविता कहानी व निवन्ध याना भिगुपु लेख दु। लेखकया जीव-नया नसंचा इले च्वया तःगु लेख जूसां थुकी थायथासे प्रति-भाया भलक बांलाक हे खनेदु। कर्तव्य, शिक्षाया माध्यम मातृ भाषा, कवि, अर्पित याय जि जिगु प्राण क्वन्त आदि लेखं भीगु थौं कन्हेया कर्तव्य छु खः, भीगु लक्ष्य छु उवी मा धयागु स्पष्टतः क्यं। जि, मैचा, मांया इच्छा बाखंचात कहानीया दृष्टि बांला जू। विशेषतः श्व सफुलि नच्चा ल्याय-ह्यतयसं आनन्द जक काइगु मखु कि लेख च्वेगु प्रेरणा नं काइ धका आशा काय् फु।

भाषा प्रेमी श्री स्वयंभूलालजुया उदारतां याना नेपाल भाषाया साहित्यक्यत्रे नसंचा स्वां हे फुगु खः वेकलं श्रेष्ठ प्रकाशन स्वना भी भाषाया अपालं सफू पिक्कया दिया च्वन, गुगु अनुकरणीय खः।

चुलि—लेखक श्री फणीन्द्ररत्न वज्राचार्य, प्रकाशक—

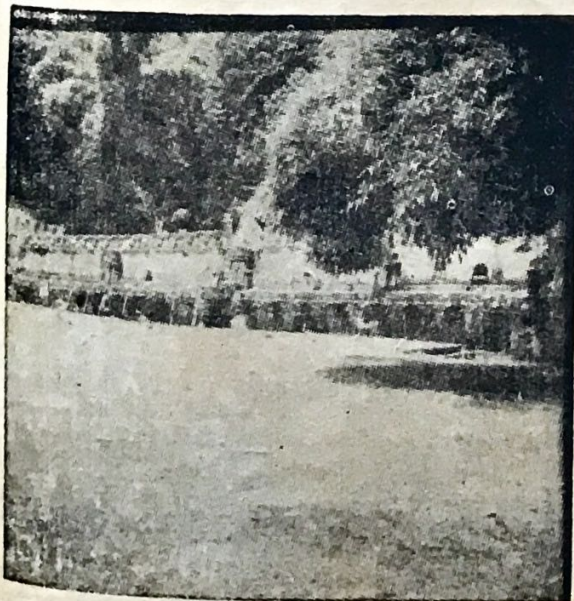
श्रेष्ठ-प्रकाशन, यल, नेपाल।

श्व वर्तमान 'धर्मोदय' पत्रिकाया सहायक सम्पादकजुया नेपाल सम्बत ६९ सालनिसें ७७ साल तकया कविता संग्रह खः। गुकी कविजुया मानस तुंथी प्रकृतिया विविध दृश्यया किपालु खना जुया वःगु अनुभूतिया ६० पाः पौभाः दु।

खनं तथागतयात सूर्य जुयाः निखिल जगया ख्यंगु फुकः वा, उपाया रूप कयाः वा, शरद चन्द्रभा जुया वा अथवा शिशिरं स्यंका तःगु जग उभानयात न्हू यायत वसन्त जुया वा धका आमन्त्रणया नामं सफू छुना तःगु कविया काव्य शैली प्रकृति प्रेमया नाप नाप संस्कृति स्नेह नं सुला च्वंगुया परिचय खः।

अथे हे कविताया नामं हे नेपाल सांस्कृतिक जन जीवन क्यनिगु नेपाल, ज्यापु दाजु, तेनजिङ्ग, प्याखं, जंको, सोह्रश्राद्ध, हिति, सामाज्या, द्रहँ व किसानि, पाहाँ, बलचा आदि कवितां भीगु समाजया अवस्था जक क्यनिगु मखु भीगु जातिया गौरव गाथा नं लोकया न्ह्योने तया बी।

दकले क्य 'पवना' धका तथागतयाके हे श्व अशान्तिया खसुं भुना च्वंगु विश्वे शान्ति-सत्य हयत एकताय् मुनाः मनू मनू जुयेगु स्यना ब्यु धका पवनाः कविता क्कचाय्कातःगु राष्ट्रीयताया द्योतक खः। बस।

लहुतिया २२ धाः हिति

लायकुली जनबहाचोया रथ

जुगु खँ

भेँते बिहार दान

फाल्गुन १६ गते । भेँदिया सोढा टोल कोबहालया श्री लामनारां उपासकद्वारा सुदर्शनाराम बिहार भिक्षु संघयात दान बिया दिल, गुगु विहार १९९९ साले हे दयका तःगु खः । भिक्षु संघया स्थविर प्रज्ञानन्द जुया बिज्यात । विहार दान महोत्सव पुण्यकार्ये बुद्ध पूजा, धर्मदेशना, संघभोजनादि स्थानीय उपासक उपासिकापिसं श्रद्धापूर्वक सुसम्पन्न याना दिल । उक्त विहार-दान पुण्यं जगत प्राणीया सुख शान्ति वृद्धि ज्वीमा धका कामनाया लिपा महोत्सव विसर्जन जुल ।

शोक समाचार

थ्व हे फाल्गुन १९ गते वेकः बयोवृद्ध श्रद्धावन्त लामनारां उपासकया देहावसान जुल । अखिल नेपाल भिक्षु महासंघयापाखें संघया मन्त्री भिक्षु सुबोधानन्दं दिवंगत लामनारांयात निर्वाण पद प्राप्त ज्वीमा धका आशिका याना बिज्यात ।

नेपाल एकेडेमीया ऐन प्रकाशित जुल

कान्तिपुर, फाल्गुन २० । राष्ट्रिय व अन्तर राष्ट्रिय क्षेत्रे नेपाली साहित्य, कला व संस्कृतिया अभिवृद्धि यायत व विज्ञान सम्बन्धी अनुसन्धान व उक्रिया ज्या यायत गठन जुगु नेपाल एकेडेमीया ऐन प्रकाशित जुगु दु ।

श्री ५ महाराजाधिराज एकेडेमीया चान्सलर जुया बिज्याइ व थुकी ङ्ग भाइस चान्सलर व मेपि भिष्यङ्ग सदस्य च्वनी ।

नेपाल एकेडेमी साहित्य, कला विदेशी भाषां नेपालया विभिन्न भाषाय व नेपालया विभिन्न भाषाया साहित्य नं विभिन्न विदेशी भाषाय अनुवाद यायगु नं थुकिया ज्या जुइ ।

महापण्डित राहुलजु नेपाले

कान्तिपुर चैत्र ३ गते । धर्मोदय सभापाखें महापण्डित श्री राहुल सांकृत्यायनजुया सम्माने श्रीघः विहारे ङ्गू समा-रोह जुल । बौद्ध धर्मया बारे वेकलं बिया द्युगु प्रवचनं नेपालया बौद्ध धर्मावलम्बीत आपालं प्रभावित जुल धयागु समाचार ज्ञात जुगु दु ।

ललितपुर चैत्र ७ गते । ललितपुर बौद्ध समितिया आयोजनाय महापण्डित श्री राहुल सांकृत्यायनजुया स्वागत समारोह जुल, गुकी नवाना वेकलं भया दिल—भारतया न्हना वना च्वंगु कला व संस्कृति नेपालं आतक सुरक्षित याना तःगुली भारत कृतज्ञ जुइ । थौंनक प्रकाशित जुगु दर्शन शास्त्र मध्ये बौद्ध दर्शन अपालं वैज्ञानिक जू ।

लेखक महोदयपिन्त

दँयू दँसकं 'धर्मोदय' पत्रिकाया वैशाखं विशेषांक पिहाँ बया च्वंगु छिकिपिसं सि हे स्यू, उर्कि छिकिपिसं विशेषांक यात त्वःगु कविता, कहानी, निबन्ध, नाटक आदि लेख बियाः विशेषांक भ्रमःधायका दि हे दी ।

—सम्पादक

व्यापारी साहु महाजनपिन्त

थुगुसी नं 'धर्मोदय' विशेषांक पिकाय त्यंगु दु । उकी विज्ञापन बियाः थःपिनिगु व्यापार वृद्धि याना दिसं । छाय धाःसा थ्व विज्ञापनया जमाना । ख्वयूफुम्ह मचांतिनि मांया दुरु गाक त्वने खनि ।

—व्यवस्थापक